

Πτυχιακή Εργασία: Στρατόπεδα Συγκέντρωσης

Ονοματεπώνυμο Φοιτητή: Σεφθελή Χριστίνα

Α.Μ. : I2018124

Ονοματεπώνυμο Καθηγητή: Βάκη Φωτεινή

Ιόνιο Πανεπιστήμιο Τμήμα Ιστορίας

Περιεχόμενα

Πρόλογος.....	4
Εισαγωγή.....	4
Άουσβιτς.....	4
Σημαντικές χρονολογίες για το Άουσβιτς	6
20/5/1940: Ανοίγει το στρατόπεδο Άουσβιτς 1.....	6
8/10/1941: Έναρξη κατασκευής του Άουσβιτς 2 (Μπιρκενάου)	6
Οκτώβριος 1942: Ανοίγει το στρατόπεδο Άουσβιτς 3 (Μόνοβιτς ή Μπούνα)	6
27/1/1945: Ο Σοβιετικός στρατός απελευθερώνει το σύμπλεγμα στρατοπέδων του Άουσβιτς.....	7
Οι κατηγορίες των κρατουμένων στο Auschwitz.....	7
Νταχάου.....	8
Τα τρένα για τα στρατόπεδα συγκέντρωσης	8
Η καθημερινότητα στα στρατόπεδα συγκέντρωσης.....	9
Καταναγκαστική εργασία.....	10
Νοσοκομείο-Ka-Be (Αναρρωτήριο).....	10
Τεχνικές Κατάψυξης-Επιβίωσης στο κρύο	11
Τεχνικές απόψυξης.....	11
Επιβίωση από μεγάλα ύψη-Θάλαμος ατμοσφαιρικής πίεσης	11
Μολυσματικοί παράγοντες.....	11
Γενετικά πειράματα	11
Στειρώσεις	12
Κατάποση θαλασσινού νερού	12
Χορήγηση δηλητηρίων.....	12

Επούλωση τραυμάτων-Αντιμετώπιση λοιμώξεων	12
Ανάπλαση οστών, μυών, νεύρων και μεταμοσχεύσεις	12
Έκθεση σε ουσίες χημικού πολέμου	12
"Todesstiege" η Σκάλα του θανάτου	13
Ομοφυλοφιλία και στρατόπεδα συγκέντρωσης.....	13
Πορνεία στα στρατόπεδα συγκέντρωσης.....	14
Δολοφονίες στα στρατόπεδα συγκέντρωσης.....	15
Οι γυναίκες στα στρατόπεδα συγκέντρωσης.....	16
Το μπλοκ 10	17
Τα παιδιά στα στρατόπεδα συγκέντρωσης.....	18
Οι Ρομά στα στρατόπεδα συγκέντρωσης	19
Μαρτσάν: στρατόπεδο συγκέντρωσης των Τσιγγάνων.....	20
Πορείες θανάτου.....	21
Απελευθέρωση των στρατοπέδων	22
Οι επιζήσαντες.....	22
Οι δίκες της Νυρεμβέργης.....	23
Βασικές ημερομηνίες της δίκης.....	24
Διεθνής ημέρα μνήμης του Ολοκαυτώματος	25
Μαρτυρίες από επιζώντες του Άουσβιτς	25
Πρίμο Λέβι	25
Έρρικα Κούνιο-Αμαρίλιο	26
Ζανέτ Ναχμία	26
Αβραάμ και Μπιενβενίδα Μάνο	26
Ραφαέλ Βαρσάνο.....	26
Κολόμπα Τζιβρέ.....	27
Τέχνη των μελλοθάντων των στρατοπέδων συγκέντρωσης.....	27
Στέγες τον χειμώνα (1944)	27
Κορίτσια στο λιβάδι (1943).....	28
Πίσω είσοδος (1944)	29
Αυτοπροσωπογραφία (1941).....	30
Ταινίες εμπνευσμένες από τα στρατόπεδα συγκέντρωσης.....	30
Ο πιανίστας	30
Η ζωή είναι ωραία	31
Η λίστα του Σίντλερ	31

Επίλογος	32
Βιβλιογραφία	33

Πρόλογος

Το θέμα της εργασίας είναι τα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Αρχικά γίνεται μία αναφορά στα στρατόπεδα Άουσβιτς και Νταχάου. Επίσης αναφέρονται και οι κατηγορίες των κρατουμένων στο Άουσβιτς. Παράλληλα αναλύονται τα θέματα της μεταφοράς, της καθημερινότητας και της καταναγκαστικής εργασίας των κρατουμένων στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, καθώς και τα πειράματα στους κρατουμένους. Έπειτα γίνεται αναφορά στους ομοφυλόφιλους και στην πορνεία στα στρατόπεδα. Επιπροσθέτως αναλύονται οι δολοφονίες, οι γυναίκες, τα παιδιά και οι Ρομά κρατούμενοι. Επιπλέον αναφέρονται οι πορείες θανάτου, η απελευθέρωση των στρατοπέδων, οι επιζήσαντες καθώς και η δίκη της Νυρεμβέργης. Τέλος αναλύεται η Διεθνής ημέρα του Ολοκαυτώματος, κάποιες μαρτυρίες κρατουμένων, κάποια έργα κρατουμένων και ταινίες εμπνευσμένες από τα στρατόπεδα συγκέντρωσης.

Εισαγωγή

Πριν και κατά την διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου η ναζιστική Γερμανία, διατηρούσε στρατόπεδα συγκέντρωσης σε όλη την επικράτειά της. Εκεί φυλακίζονταν ομοφυλόφιλοι, Ρομά, Εβραίοι, Πολωνοί, Σοβιετικοί, Αιχμάλωτοι Πολέμου και Μάρτυρες του Ιεχωβά. Τα σημαντικότερα και σκληρότερα στρατόπεδα από αυτά ήταν το Άουσβιτς και το Νταχάου. Μέσα στα στρατόπεδα γιατροί κάναν φρικιαστικά πειράματα σε κρατουμένους που πολλές φορές οδηγούσαν σε θάνατο. Όσοι δεν θανατώνονταν έμοιαζαν με ζωντανά πτώματα. Τέλος όσοι σώθηκαν δεν ξεπέρασαν ποτέ αυτό που πέρασαν στο στρατόπεδο.

Άουσβιτς

Το Άουσβιτς ήταν το μεγαλύτερο στρατόπεδο συγκέντρωσης των Γερμανών. Ήταν σύμπλεγμα στρατοπέδων που περιλάμβανε στρατόπεδο εξόντωσης, συγκέντρωσης και εργασίας. Βρισκόταν στην Κρακοβία της Πολωνίας. Τρία μεγάλα στρατόπεδα περιλαμβάνονταν στο σύμπλεγμα στρατοπέδων του Άουσβιτς, το Άουσβιτς 1, Άουσβιτς 2 (Μπίρκενάου), Άουσβιτς 3 (Μόνοβιτς). Περισσότεροι από 1.000.000 άνθρωποι έχασαν την ζωή τους στο στρατόπεδο και 9 στους 10 ήταν

Εβραίοι. Οι τέσσερεις θάλαμοι αερίων χωρούσαν ο καθένας πάνω από 2.000 ανθρώπους την φορά.¹

Μία πινακίδα πάνω από την είσοδο έγραφε «ARBEIT MACHT FREI», δηλαδή η εργασία απελευθερώνει, αλλά συνέβαινε το αντίθετο. Η εργασία ήταν ένας τρόπος εξόντωσης.²

Τα θύματα δεν είχαν προσωπική ταυτότητα, στην ουσία ο κάθε άνθρωπος θεωρούνταν ένας αριθμός, αφού τους κούρευαν γουλί και τους έκαναν στον αριστερό καρπό τατουάζ έναν αριθμό. Οι άνδρες φορούσαν κουρελιασμένα παντελόνια και σακάκια και οι γυναίκες φορέματα εργασίας. Για παπούτσια φορούσαν τσόκαρα. Έπειδη έπαιρναν τα ρούχα των θυμάτων, τα θύματα κοιμόντουσαν με τα ρούχα της δουλειάς.³

Οι κρατούμενοι έμεναν σε κοιτώνες χωρίς παράθυρα και μόνωση για το κρύο. Δεν υπήρχαν τουαλέτες, παρά μόνο ένας κουβάς. Ένας μονός κοιτώνας περιελάμβανε 36 ξύλινες κουκέτες, σε αυτές στοιβάζονταν 5 ή 6 άτομα κατά μήκος της κουκέτας. Έτσι χωρούσαν 500 άτομα σε έναν μονό κοιτώνα. Οι κρατούμενοι ήταν μονίμως πεινασμένοι. Το φαγητό τους ήταν μία πολύ νερουλή σούπα με σάπια λαχανικά και κρέας, ελάχιστο ψωμί με μαργαρίνη, τσάι και ένα πικρό ποτό που έμοιαζε με καφέ. Η διάρροια ήταν συνηθισμένη και οι άνθρωποι ώντας εξασθενημένοι από την πείνα κολούσαν συχνά μολυσματικές ασθένειες μέσα στο στρατόπεδο.⁴

Κάποιοι κρατούμενοι εργάζονταν σε καταναγκαστικά έργα μέσα στο στρατόπεδο, για παράδειγμα στην κουζίνα ή σαν κουρείς. Οι γυναίκες ξεχώριζαν τα υπάρχοντα των κρατουμένων που θα στέλνονταν στην Γερμανία για να χρησιμοποιηθούν εκεί. Οι αποθήκες του στρατοπέδου που βρίσκονταν κοντά στα κρεματόρια ονομάζονταν «Καναδάς», επειδή αυτή η χώρα θεωρούνταν πλούσια από τους Πολωνούς. Οι κρατούμενοι επίσης εργάζονταν σε ανθρακορυχεία και λατομεία και σκάβαν σύραγγες και κανάλια. Επίσης απομάκρυναν το χιόνι από τους δρόμους και καθάριζαν τα συντρίμια πόλεων που είχαν γίνει αεροπορικές επιδρομές. Τέλος οι φυλακισμένοι εργάζονταν ως φθηνά εργατικά χέρια σε διάφορες ιδιωτικές εταιρίες.⁵

Η απόδραση από το Άουσβιτς ήταν αδύνατη. Ηλεκτροφόρα σύρματα ήταν γύρω από το στρατόπεδο. Φρουροί οπλισμένοι φυλούσαν σκοπιά σε όλο το στρατόπεδο. Η ζωή των φυλακισμένων ελέγχονταν ολοκληρωτικά από τους φρουρούς οι οποίοι μπορούσαν να τους τηωρίσουν σκληρά. Οι κρατούμενοι επίσης

¹ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/auschwitz-1?series=167>

² <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/auschwitz-1?series=167>

³ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/auschwitz-1?series=167>

⁴ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/auschwitz-1?series=167>

⁵ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/auschwitz-1?series=167>

κακομεταχειρίζονταν επίσης από άλλους κρατούμενους που είχαν οριστεί για να τους επιβλέπουν.⁶

Διάφορα ιατρικά πειράματα γινόνταν στο Άουσβιτς. Οι άνθρωποι χρησιμοποιούνταν ως πειραματόζωα. Ο γιατρός Γιόζεφ Μένγκελε πραγματοποιούσε πειράματα σε δίδυμα και νάνους. Αυτά τα πειράματα ήταν για να βρεθούν θεραπείες σε Γερμανούς στρατιώτες. Άλλα πειράματα χρησιμοποιήθηκαν για την βελτίωση των μεθόδων στείρωσης αυτών που οι Ναζί τους θεωρούσαν κατώτερους. Πολλοί πέθαιναν κατά την διάρκεια του πειράματος. Άλλοι δολοφονούνταν αμέσως μετά τα πειράματα και τα όργανά τους αφαιρέθηκαν για να χρησιμοποιηθούν σε άλλα πειράματα.⁷

Οι περισσότεροι κρατούμενοι έζησαν μόνο μερικές βδομάδες ή μήνες. Όσοι ήταν ηλικιωμένοι ή άρρωστοι θανατώνονταν στους θαλάμους αερίων. Κάποιοι αυτοκτονούσαν πάνω στα ηλεκτροφόρα καλώδια. Όσοι ζούσαν έμοιαζαν με κινούμενα πτώματα.⁸

Σημαντικές χρονολογίες για το Άουσβιτς

20/5/1940: Ανοίγει το στρατόπεδο Άουσβιτς 1

Το Άουσβιτς 1 ήταν το κύριο στρατόπεδο του συμπλέγματος Άουσβιτς. Η κατασκευή του ξεκίνησε τον Μάιο του 1940 σε στρατώνες πυροβολικού του Πολωνικού στρατού. Το στρατόπεδο επεκτείνονταν με καταναγκαστική εργασία. Παρότι το στρατόπεδο χρησιμοποιούνταν μόνο για ποινικούς λόγους, περιελάμβανε θάλαμο αερίων και κρεματόριο.⁹

8/10/1941: Έναρξη κατασκευής του Άουσβιτς 2 (Μπιρκενάου)

Το Άουσβιτς-Μπιρκενάου είχε τον μεγαλύτερο αριθμό φυλακισμένων. Διαιρούνταν σε εννέα τμήματα που ήταν χωρισμένα με ηλεκτροφόρα καλώδια και φρουρούνταν από φρουρούς των SS και σκυλιά. Το στρατόπεδο περιελάμβανε τμήματα για γυναίκες, Ρομά, άνδρες και οικογένειες που είχαν απελαθεί από τα γκέτο. Τέσσερα κρεματόρια κατασκευάστηκαν την περίοδο Μαρτίου και Ιουνίου 1943. Το κάθε κρεματόριο είχε τρεις χώρους: έναν χώρο έκδυσης, ένα θάλαμο αερίων και ένα κλίβανο κρεματορίου.¹⁰

Οκτώβριος 1942: Ανοίγει το στρατόπεδο Άουσβιτς 3 (Μόνοβιτς ή Μπούνα)

Οι Γερμανοί ίδρυσαν το στρατόπεδο Άουσβιτς 3 γνωστό ως Μόνοβιτς ή Μπούνα για να παρέχει εργάτες που εργάζονταν στα καταναγκαστικά έργα παραγωγής συνθετικών ελαστικών. Οι κρατούμενοι που επιλέγονταν για εργασία

⁶ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/auschwitz-1?series=167>

⁷ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/auschwitz-1?series=167>

⁸ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/auschwitz-1?series=167>

⁹ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/auschwitz-1?series=167>

¹⁰ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/auschwitz-1?series=167>

καταγράφονταν και σημαδεύονταν με τατουάζ έναν αριθμό στο Άουσβιτς 1 και έπειτα στέλνονταν για εργασία στο Άουσβιτς 3 ή σε μικρότερα παραρτήματά του.¹¹

27/1/1945: Ο Σοβιετικός στρατός απελευθερώνει το σύμπλεγμα στρατοπέδων του Άουσβιτς

Ο Σοβιετικός στρατός μπήκε στο Άουσβιτς και απελευθέρωσε τους κρατούμενους που απέμειναν. Δηλαδή μόνο λίγες χιλιάδες κρατούμενους. Πριν την απελευθέρωση του στρατοπέδου περίπου 60.000 κρατούμενοι εξαναγκάστηκαν σε θανατηφόρες πορείες θανάτου. Στην διάρκεια λειτουργίας του στρατοπέδου σκοτώθηκαν σχεδόν 1.000.000 Εβραίοι, 70.000 Πολωνοί αιχμάλωτοι πολέμου, 21.000 Ρομά και 15.000 Σοβιετικοί αιχμάλωτοι πολέμου.¹²

Οι κατηγορίες των κρατουμένων στο Auschwitz

Οι κρατούμενοι στο στρατόπεδο συγκέντρωσης ξεχώριζαν από το σήμα που έφεραν στο μέρος της καρδιάς. Οι κατηγορίες των κρατουμένων ήταν οι εξής:

- Εβραίοι: Έφεραν κίτρινο άστρο, από το 1942 αποτελούσαν την πολυπληθέστερη ομάδα των κρατουμένων,¹³ με το σχέδιο «Τελική λύση». Οι περισσότεροι στα στρατόπεδα δολοφονήθηκαν αμέσως με την χρήση χημικών αερίων.¹⁴
- Κρατούμενοι για πολιτικούς λόγους: Έφεραν κόκκινο τρίγωνο, οι περισσότεροι ήταν Πολωνοί οι οποίοι συλλαμβάνονταν κυρίως σε καταπιεστικές επιδρομές και επειδή δραστηριοποιούνταν στο αντιστασιακό κίνημα.
- Απρόσάρμοστοι: Έφεραν μαύρο τρίγωνο. Σε αυτή την κατηγορία ανήκαν οι Ρομά (Αθίγγανοι).
- Σοβιετικοί αιχμάλωτοι: Έφεραν το σήμα «SU».
- Σωφρονιστικοί κρατούμενοι: Έφεραν το σήμα «EH». Αυτή η ομάδα βρίσκονταν στο στρατόπεδο επειδή είχαν προσβάλει την εργατική πειθαρχία.
- Κρατούμενοι από την αστυνομία: Έφεραν το σήμα «PH». Βρίσκονταν στο στρατόπεδο λόγω της πληρότητας των φυλακών της Γκεστάπο. Εκεί περίμεναν την δίκη τους από το αστυνομικό δικαστήριο. Η τιμωρία τους ήταν συνήθως θάνατος με τουφεκισμό.
- Ποινικοί κρατούμενοι: Έφεραν πράσινο τρίγωνο. Ήταν κυρίως Γερμανικής καταγωγής. Από αυτή την κατηγορία επιλέγονταν αυτοί που φύλασσαν την τάξη στο στρατόπεδο.
- Μάρτυρες του Ιεχωβά: Έφεραν μωβ τρίγωνο. Κρατούμενοι στα στρατόπεδα συγκέντρωσης λόγω της θρησκευτικής τους πεποίθησης.

¹¹ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/auschwitz-1?series=167>

¹² <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/auschwitz-1?series=167>

¹³ http://www.auschwitz.org/gfx/auschwitz/userfiles/auschwitz/historia_terazniejsosc/auschwitz_historia_i_terazniejsosc_wer_grecka_2010.pdf

¹⁴ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/nazi-camps>

- Ομοφυλόφιλοι: Έφεραν ροζ τρίγωνο. Ήταν κυρίως γερμανικής εθνικότητας, κρατούμενοι για τις σεξουαλικές τους προτιμήσεις.¹⁵ Σε αυτή την ομάδα γίνονταν τα πιο φρικτά βασανιστήρια διότι θεωρούνταν άτομα αδύναμα να τεκνοποιήσουν και άρρωστοι σύμφωνα με τον Χίμλερ.¹⁶

Νταχάου

Το στρατόπεδο Νταχάου ιδρύθηκε τον Μάρτιο του 1933 βορειοδυτικά του Μονάχου. Σε αυτό το στρατόπεδο οι Γερμανοί μετέφεραν Γερμανούς κομμουνιστές, σοσιαλδημοκράτες, Μάρτυρες του Ιεχωβά, Ρομά και εγκληματίες. Εβραίοι μεταφέρθηκαν εκεί μετά την Νύχτα των κρυστάλλων. Το Νταχάου ήταν και κέντρο εκπαίδευσης για δεσμοφύλακες των SS. Οι πρακτικές του το έκαναν να αποτελεί για τους Ναζί παράδειγμα στρατοπέδου συγκέντρωσης.¹⁷

Στο Νταχάου πραγματοποιούνταν πειράματα για μελέτη ασθενειών από μεγάλο ύψος χρησιμοποιώντας έναν θάλαμο αποσυμπίεσης, πειράματα για ελονοσία, φυματίωση, υποθερμία και δοκιμές φαρμάκων. Εξαιτίας των πειραμάτων πολλοί κρατούμενοι απέκτησαν αναπηρίες ή πέθαναν. Οι κρατούμενοι επίσης ήταν «σκλάβοι» σε εργασίες στο στρατόπεδο ή σε βιοτεχνίες.¹⁸

Το στρατόπεδο απελευθερώθηκε από αμερικανικές δυνάμεις στις 29 Απριλίου 1945. Καθώς οι δυνάμεις πλησίαζαν στο στρατόπεδο ανακάλυψαν πάνω από 30 βαγόνια με πτώματα.¹⁹

Τα τρένα για τα στρατόπεδα συγκέντρωσης

Οι Ναζί χρησιμοποίησαν το τρένο ως μέσο μεταφοράς των κρατουμένων στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Το 1941 οι Ναζί εφάρμοσαν το σχέδιο «Τελική Λύση», δηλαδή την μαζική εξόντωση των Εβραίων της Ευρώπης. Έτσι για αυτό τον σκοπό χρησιμοποιήθηκαν τρένα για την μετακίνηση των Εβραίων.²⁰

Οι Ναζί χρησιμοποιούσαν και εμπορικές και επιβατικές αμαξοστοιχίες για εκτοπισμούς. Οι Γερμανικές αρχές συνήθως δεν έδιναν φαγητό ή νερό στους μελλοντικούς κρατούμενους. Εκτός από ένα κουβά για τα περιττώματα οι εγκαταστάσεις υγιεινής ήταν ανύπαρκτες. Πολλοί πέθαιναν πριν φτάσουν στον προορισμό τους εξαιτίας της έλλειψης τροφής και νερού. Όταν κάποιος πέθαινε οι Ναζί τον πετούσαν από το βαγόνι και ανάγκαζαν τους οικείους του να συνεχίσουν

¹⁵ http://www.auschwitz.org/gfx/auschwitz/userfiles/auschwitz/historia_terazniejszosc/auschwitz_historia_i_terazniejszosc_wer_grecka_2010.pdf

¹⁶ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/gay-men-under-the-nazi-regime>

¹⁷ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/dachau-abridged-article>

¹⁸ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/dachau-abridged-article>

¹⁹ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/dachau-abridged-article>

²⁰ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/deportations-to-killing-centers>

την διαδρομή. Ένοπλοι αστυνομικοί συνόδευαν σε κάθε μεταφορά και είχαν εντολή να πυροβολούν όποιον προσπαθούσε να δραπετεύσει.²¹

Τα τρένα στα στρατόπεδα έφταναν πάντοτε νύχτα. Όταν έφταναν οι Ναζί έβριζαν τα θύματα έξω από το τρένο. Όταν άνοιγαν οι πόρτες του τρένου αρχίζαν να χτυπάν τα θύματα.²²

Η καθημερινότητα στα στρατόπεδα συγκέντρωσης

Η σκληρή καθημερινότητα στα στρατόπεδο συγκέντρωσης ξεκινούσε από την πρώτη μέρα των κρατουμένων. Αρχικά τους κούρευαν γουλί, τους ξύριζαν και τους έβαζαν για ντους, κατά το ντους οι SS άνοιγαν πρώτα το παγωμένο και έπειτα ξαφνικά το ζεστό νερό ώστε οι κρατούμενοι να πάθουν εγκαύματα. Οι βρόμικοι σκοτώνονταν αμέσως.²³

Οι στρατιώτες των S-S έκαναν σαφές στους κρατούμενους ότι η ζωή και η ελευθερία τους υπάγονταν στο νομικό πλαίσιο του στρατοπέδου συγκέντρωσης. Ο κάθε κρατούμενος έφερε στο χέρι του έναν αριθμό που έδειχνε σε ποια κατηγορία άνηκε. Αφού μοιράζονταν σε μπλοκ μπαίναν σε κουκέτες όπου χωρούσαν 2-2 άτομα σε κάθε κρεβάτι. Οι κρατούμενοι σε κάθε μπλοκ ήταν από διαφορετικές εθνικότητες.²⁴

Κάθε πρωί με το που σημαίνει το εγερτήριο οι κρατούμενοι αρχίζουν να ετοιμάζουν γρήγορα το δωμάτιο και τρέχουν γρήγορα στα λουτρά ώστε να προλάβουν το μοίρασμα του ψωμιού. Το ψωμί αποτελούσε και το νόμισμα των κρατουμένων μέσα στο στρατόπεδο.

Κάθε μέρα οι κρατούμενοι δούλευαν σκληρά, κατασκευάζοντας δρόμους και σε εργοστάσια. Η ανταμοιβή τους ήταν μία σούπα με κομμάτια ψωμί μέσα.²⁵ Συνήθως η δουλειά στο στρατόπεδο ήταν η κατασκευή δρόμων από όπου θα περνούσαν από πάνω βαριοί σιδερένιοι κύλινδροι. Για να αποφύγει κάποιος κρατούμενος την δουλειά πήγαινε στα αποχωρητήρια. Κατά τις 11 μοιράζονταν το μεσημεριανό το οποίο ήταν μία σούπα. Οι κρατούμενοι κάθε φορά στο μεσημεριανό προσπαθούσαν να πάρουν προς το τέλος την σούπα τους γιατί αλλιώς τους σερβίραν μόνο νερό.

Επίσης καθημερινά επιβάλλονταν στους κρατούμενους ποινές, όπως:

- Η ποινή της ορθοστασίας: Ο κρατούμενος έπρεπε να στέκεται όρθιος για πολλές ώρες.

²¹ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/deportations-to-killing-centers>

²² <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/deportations-to-killing-centers>

²³ <https://tvxs.gr/news/egrapsan-eipan/ntaxaoy-fylakisi-kathimerinotita-peiramata-thanatos>

²⁴ Primo Levi Αν αυτό είναι ο άνθρωπος, σελ.: 44

²⁵ <https://tvxs.gr/news/egrapsan-eipan/ntaxaoy-fylakisi-kathimerinotita-peiramata-thanatos>

- Η ποινή της εργασίας: Ο κρατούμενος έπρεπε να μεταφέρει βαριά αντικείμενα.
- Ξυλοκόπημα: Ο κρατούμενος έμπαινε σε ένα κασόνι και τον χτυπούσαν με βούρδουλα.

Τέλος τον χειμώνα οι κρατούμενοι κρύωναν λόγω έλλειψης ρούχων ενώ το καλοκαίρι υπέφεραν από την ζέστη, καθώς δούλευαν ασταμάτητα.²⁶

Καταναγκαστική εργασία

Στις περιοχές που κατέκτησε η Γερμανία, οι Ναζί μεταχειρίζονταν σκληρά τους Εβραίους εργάτες. Οι Εβραίοι έπρεπε να υπομένουν εξευτελισμό από τους Ναζί. Τα στρατόπεδα συγκέντρωσης χρησίμευαν ως βάση εκμετάλλευσης για τους Εβραίους. Η ικανότητα για εργασία μπορούσε να σώσει προσωρινά την ζωή κάποιου. Οι Εβραίοι που θεωρούνταν μη παραγωγικοί από τους Ναζί ήταν αυτοί που εκτελούνταν. Έτσι η εξολόθρευση των Εβραίων έγινε το κύριο μέλημα των Ναζί.²⁷

Μετά την μάχη του Στάλινγκραντ, υπήρχε έλλειψη σε εργατικό δυναμικό στη Γερμανία. Για αυτό το λόγο χρησιμοποιούσαν Εβραίους σε καταναγκαστικά έργα σε γερμανικές βιομηχανίες. Έτσι πολλά στρατόπεδα συγκέντρωσης δημιουργήθηκαν κοντά σε βιομηχανικούς χώρους.²⁸

Πολλές επιχειρήσεις που ανήκαν στα SS όπως η Deutsche Ausrüstungswerke/DAW, η Γερμανική Βιομηχανία Όπλων, οι ιδιωτικές γερμανικές εταιρίες, όπως όπως η Messerschmidt, η Junkers, η Siemens και η I. G. Farben βασίζονταν αποκλειστικά στην καταναγκαστική εργασία.²⁹

Νοσοκομείο-Ka-Be (Αναρρωτήριο)

Ka-Be είναι τα αρχικά του “Krakenbau” που σημαίνει αναρρωτήριο. Το αναρρωτήριο αποτελούνταν από οκτώ παραπήγματα. Οι κρατούμενοι έπρεπε να παραμείνουν εκεί μέχρι να αναρρώσουν από ασθένειες αλλά μέχρι δύο μήνες. Κατά την παραμονή του στο αναρρωτήριο ένας κρατούμενος μπορούσε να παραμείνει μόνο αν έδειχνε βελτίωση η υγεία του αν γινόταν το αντίθετο στέλνονταν στους θαλάμους αερίων.³⁰

Στο νοσοκομείο των στρατοπέδων συγκέντρωσης διενεργούνταν ακόμη και φρικιαστικά πειράματα στους κρατούμενους. Αυτά τα πειράματα είχαν στόχο είτε την βελτίωση της υγείας της «Άριας Φυλής», είτε την ανακάλυψη των νέων μεθόδων

²⁶ <https://tvxs.gr/news/egrapsan-eipan/ntaxaoy-fylakisi-kathimerinotita-peiramata-thanatos>

²⁷ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/forced-labor?series=172>

²⁸ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/forced-labor?series=172>

²⁹ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/forced-labor?series=172>

³⁰ Primo Levi Αν αυτό είναι ο άνθρωπος σελ: 50-66

στείρωσης για αυτούς που θεωρούνταν από τους Ναζί ως κατώτεροι. Πολλοί άνθρωποι πέθαναν εξαιτίας αυτών των πειραμάτων. Μερικά από αυτά τα πειράματα αναφέρονται παρακάτω.³¹

Τεχνικές Κατάψυξης-Επιβίωσης στο κρύο

Οι κρατούμενοι καταψύχονταν είτε σε δεξαμενές με παγωμένο νερό είτε έβγαιναν γυμνοί έξω από το στρατόπεδο σε βαθμούς υπό τω μηδέν. Αφού ξεκινούσε το πείραμα μετρούνταν συνεχώς η θερμοκρασία των κρατούμενων. Κατά το πείραμα οι κρατούμενοι έχαναν τα λογικά τους και πέθαιναν με φρικτούς πόνους.³²

Τεχνικές απόψυξης

Σε αυτό το πείραμα δοκιμάζονταν η απόψυξη των παγωμένων σωμάτων. Το πείραμα αυτό γινόταν με τρεις τρόπους:

- Βύθιση σε ζεστό νερό: Οι κρατούμενοι αφού πάγωναν βυθίζονταν σε δεξαμενές με πολύ καυτό νερό.
- Απόψυξη με ανθρώπινα κορμιά: Οι κρατούμενες γυμνές αγκάλιαζαν τα παγωμένα θύματα ώστε να τους μεταφέρουν την θερμότητα του σώματός τους.
- Χορήγηση καυτών υγρών: Χορηγούνταν καυτό νερό με σωλήνες στο στομάχι, την ουροδόχο κύστη και το έντερο.³³

Επιβίωση από μεγάλα ύψη-Θάλαμος ατμοσφαιρικής πίεσης

Οι κρατούμενοι έμπαιναν σε θάλαμο χαμηλής ατμοσφαιρικής πίεσης στον οποίο μειώνονταν σταδιακά το οξυγόνο τους. Πολλές φορές οι γιατροί άνοιγαν το κεφάλι ή τον θώρακα του κρατουμένου για να παρατηρήσουν αν εμφανίζονται φυσαλίδες από την έλλειψη οξυγόνου.³⁴

Μολυσματικοί παράγοντες

Υγιείς κρατούμενοι μολύνονταν από εκχύλισμα αδένων μολυσμένων κουνουπιών με ελονοσία. Επίσης οι Γερμανοί γιατροί με διάφορους τρόπους μόλυναν τους κρατούμενους με διάφορες ασθένειες. Σε αυτές τις περιπτώσεις δοκιμάζονταν στους κρατούμενους διάφορα φάρμακα και εμβόλια.³⁵

Γενετικά πειράματα

Είχαν στόχο την μελέτη της γενετικής, την δημιουργία της Άριας Φυλής και τον σαδισμό των Γερμανών Ναζί. Πραγματοποιούνταν κυρίως σε δίδυμα αδέρφια.³⁶

³¹ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/auschwitz-1?series=167>

³² <https://www.nostimonimar.gr/ta-piramata-sta-nazistika-stratopeda-sigkentrosis/> 7/7/2016

³³ <https://www.nostimonimar.gr/ta-piramata-sta-nazistika-stratopeda-sigkentrosis/> 7/7/2016

³⁴ <https://www.nostimonimar.gr/ta-piramata-sta-nazistika-stratopeda-sigkentrosis/> 7/7/2016

³⁵ <https://www.nostimonimar.gr/ta-piramata-sta-nazistika-stratopeda-sigkentrosis/> 7/7/2016

³⁶ <https://www.nostimonimar.gr/ta-piramata-sta-nazistika-stratopeda-sigkentrosis/> 7/7/2016

Στειρώσεις

Στα στρατόπεδα στειρώθηκαν περίπου 400.000 άτομα. Στις γυναίκες αυτό κυρίως γινόταν με ένεση καυστικών ή τοξικών ουσιών στην μήτρα ή στις ωοθήκες, αυτό προκαλούσε πόνους και αιμορραγίες. Στους άνδρες η στειρώσεις επιτυγχάνονταν με ακτινοβολία ακτινών Χ. Μετά τις στειρώσεις αφαιρούνταν τα γεννητικά όργανα.³⁷

Κατάποση θαλασσινού νερού

Κατά το πείραμα αυτό τα θύματα έμεναν τελείως νηστικά για πολλές μέρες και στην συνέχεια τους χορηγούνταν στο στομάχι με σωλήνα μεγάλες ποσότητες θαλασσινού νερού με χημικές ουσίες που κάλυπταν την γεύση του αλατιού. Στο τέλος καταγράφονταν οι βλάβες στον οργανισμό από αυτό το πείραμα.³⁸

Χορήγηση δηλητηρίων

Στην σούπα των κρατουμένων έμπαιναν δηλητήρια. Όσοι από τους κρατούμενους δεν πέθαιναν τους σκότωναν με θανατηφόρες ενέσεις ώστε να γίνουν νεκροτομές και να μελετηθούν οι ζημιές στα εσωτερικά όργανα.³⁹

Επούλωση τραυμάτων-Αντιμετώπιση λοιμώξεων

Στο πείραμα αυτό οι ναζί μόλυναν τους κρατούμενους με διάφορες λοιμώξεις όπως τέτανο και γάγγραινα. Στις ανοικτές πληγές που δημιουργούνταν κόβονταν τα γύρω αγγεία και στα θύματα γίνονταν χειρουργικές επεμβάσεις. Σε τέτοιες πληγές ρίχνονταν γυαλιά και πριονίδι. Στην συνέχεια ρίχνονταν ουσίες για να επουλωθούν τα τραύματα.⁴⁰

Επίσης άφηναν γυμνούς τους κρατούμενους στην αυλή και στην συνέχεια αμολούσαν πεινασμένα σκυλιά που τους δάγκωναν. Όταν οι πληγές επουλώνονταν οι γιατροί τις ξανάνοιγαν για να δοκιμάσουν νέες θεραπείες.⁴¹

Ανάπλαση οστών, μυών, νεύρων και μεταμοσχεύσεις

Με χειρουργικές επεμβάσεις χωρίς αναισθησία οι ναζί αφαιρούσαν από τους κρατούμενους οστά, μυς και νεύρα και τα μεταμόσχευαν σε έναν άλλο κρατούμενο. Μετά την απελευθέρωση του Άουσβιτς βρέθηκαν πολλά κομμένα άκρα και κρανία.⁴²

Έκθεση σε ουσίες χημικού πολέμου

Τα θύματα έμπαιναν σε θαλάμους με χημικά αέρια ώστε να μελετηθεί το μέγεθος των ζημιών που αυτά προκαλούσαν στο σώμα.⁴³

³⁷ <https://www.nostimonimar.gr/ta-piramata-sta-nazistika-stratopeda-sigkentrosis/> 7/7/2016

³⁸ <https://www.nostimonimar.gr/ta-piramata-sta-nazistika-stratopeda-sigkentrosis/> 7/7/2016

³⁹ <https://www.nostimonimar.gr/ta-piramata-sta-nazistika-stratopeda-sigkentrosis/> 7/7/2016

⁴⁰ <https://www.nostimonimar.gr/ta-piramata-sta-nazistika-stratopeda-sigkentrosis/> 7/7/2016

⁴¹ <https://www.nostimonimar.gr/ta-piramata-sta-nazistika-stratopeda-sigkentrosis/> 7/7/2016

⁴² <https://www.nostimonimar.gr/ta-piramata-sta-nazistika-stratopeda-sigkentrosis/> 7/7/2016

⁴³ <https://www.nostimonimar.gr/ta-piramata-sta-nazistika-stratopeda-sigkentrosis/> 7/7/2016

"Todesstiege" η Σκάλα του θανάτου

Μια από τις θηριωδίες στο στρατόπεδο συγκέντρωσης ήταν η «Σκάλα του θανάτου», μια σκάλα η οποία συνέδεε το λατομείο «Weiner Graben» με το κυρίως στρατόπεδο. Εκεί οι κρατούμενοι μετέφεραν μπλοκ γρανίτη σε ύψος 31 μέτρων. Η «Σκάλα του θανάτου» ήταν ο τόπος αρκετών δολοφονιών και ατυχημάτων, που γίναν από τους Κάπο και από τους φρουρούς των SS. Εκεί οι SS ανάγκαζαν τους κρατούμενους να ανέβουν την σκάλα με μαστίγιο. Αν κάποιος κρατούμενος έπαιρνε μικρότερη πέτρα από το κανονικό, τιμωρούνταν και αναγκάζονταν να μεταφέρει μία πολύ μεγαλύτερη. Επίσης δεν μπορούσαν να καθυστερούν κατά την ανάβαση ή την κατάβαση.⁴⁴

Ομοφυλοφιλία και στρατόπεδα συγκέντρωσης

Οι εθνικοσοσιαλιστές υποστήριζαν την άποψη ότι οι ομοφυλόφιλοι ήταν «άρρωστοι» με σκοπό την εξόντωση των «διαφθορέων του λαού». Τα επιχειρήματα των εθνικοσοσιαλιστών για την εξόντωση των ομοφυλόφιλων ήταν αρχικά το ότι η ομοφυλοφιλία ήταν μία «μεταδοτική ασθένεια» που εμφανίζονταν κυρίως στους νέους, τα θύματά της αντιμετωπίζονταν ως εχθροί του κράτους. Επίσης ένας ομοφυλόφιλος άνδρας θεωρούνταν από τους ναζί ως μία «μη εκραγείσα οβίδα», που σπαταλά την αναπαραγωγικότητά του αντί να την αξιοποιήσει για την εξάπλωση της άριας φυλής. Παράλληλα οι ομοφυλόφιλοι θεωρούνταν δειλοί, ψεύτες, πηγή εγκληματικότητας και προδότες της πατρίδας. Τέλος στο ναζιστικό κράτος υπήρξαν ομοφυλόφιλοι οι οποίοι ήθελαν να ικανοποιούν τις σεξουαλικές τους επιθυμίες. Έτσι εξαιολύθηκε εναντίον τους προπαγάνδα όπως και στους άλλους υποτιθέμενους εχθρούς του ναζιστικού κράτους.⁴⁵

Όταν οδηγούνταν οι ομοφυλόφιλοι στα στρατόπεδα συγκέντρωσης αφού τους έκαναν το τατουάζ με το νούμερό τους, τους έβαζαν το χαρακτηριστικό ροζ τρίγωνο στο μέρος της καρδιάς. Το τρίγωνο των ομοφυλόφιλων ήταν μεγαλύτερο από των άλλων κρατουμένων ώστε να τους ξεχωρίζουν από μακριά οι Κάπο⁴⁶ και οι SS. Τα πιο φρικτά πειράματα γίνονταν στους ομοφυλόφιλους, γιατί θεωρούνταν οι πιο κατάλληλοι για ιατρικά πειράματα.⁴⁷

Οι κανόνες που είχαν οι ομοφυλόφιλοι στα στρατόπεδα συγκέντρωσης ήταν οι εξής. Αρχικά δεν επιτρέπονταν να αναλάβουν κάποια υπηρεσία. Επίσης δεν

⁴⁴ https://www.ionikienotita.gr/wp-content/uploads/2020/05/%CE%9F-%CE%91%CE%9D%CE%A4%CE%A9%CE%9D%CE%97%CE%A3-%CE%91%CE%A0%CE%9F-%CE%A4%CE%9F%CE%A5%CE%A3-%CE%91%CE%9C%CE%A0%CE%95%CE%9B%CE%9F%CE%9A%CE%97%CE%A0%CE%9F%CE%A5%CE%A3_compressed.pdf

⁴⁵ Χάιντς Χέγκερ Οι άντρες με το ροζ τρίγωνο, Η εφημερίδα των συντακτών, 2017, σελ. 12

⁴⁶ Κάπο: Κρατούμενοι που ορίστηκαν από τους Ναζί, ώστε να υπηρετούν σε διοικητικούς ρόλους έναντι των άλλων κρατουμένων.

⁴⁷ Χάιντς Χέγκερ Οι άντρες με το ροζ τρίγωνο, Η εφημερίδα των συντακτών, 2017, σελ 44

επιτρέπονταν να μιλάνε με κρατούμενους που δεν ήταν ομοφυλόφιλοι γιατί θεωρούσαν οι Ναζί ότι θα τους παρασύρουν στην ομοφυλοφιλία. Τέλος δεν επιτρεπόταν να πλησιάσουν άλλα μπλοκ σε απόσταση πέντε μέτρων. Έτσι ήταν καταδικασμένοι να ζουν στην απομόνωση.⁴⁸

Η εργασία των ομοφυλόφιλων στο στρατόπεδο συγκέντρωσης ήταν ο καθαρισμός του χώρου γύρω από το μπλοκ. Αυτό γινόταν ως εξής, τον χειμώνα μετέφεραν το χιόνι από την μία πλευρά στην άλλη με γυμνά χέρια, το καλοκαίρι μετέφεραν χώμα από την μία πλευρά στην άλλη. Μία άλλη εργασία των ομοφυλόφιλων στο στρατόπεδο συγκέντρωσης ήταν το «ορυχείο του πλινθοποιείου Κλίνκερ». Από αυτή την εργασία λίγοι έβγαιναν ζωντανοί. Η εργασία αυτή γινόταν ως εξής, πέντε έξι κρατούμενοι γέμιζαν με άργιλο τα κοντίνερ ενώ περίπου ο ίδιος αριθμός κρατουμένων έσπρωχνε τα γεμάτα κοντίνερ προς τα πάνω.⁴⁹

Επειδή οι ομοφυλόφιλοι ήταν στο στρατόπεδο η ομάδα που «δεν έπρεπε να επιβιώσει», έβρισκαν διάφορους τρόπους επιβίωσης. Κάποιοι από αυτούς, έπαιρναν θέσεις κληρικών και διοικητικές θέσεις. Άλλοι βρήκαν ως τρόπο επιβίωσης την σεξουαλικότητα. Με αντάλλαγμα σεξουαλικές υπηρεσίες κάποιοι Κάπο πρόσφεραν προστασία σε κρατούμενους. Τέλος μια άλλη μορφή επιβίωσης των ομοφυλόφιλων ήταν ο ευνουχισμός, τον οποίο οι Ναζί θεωρούσαν ως «τρόπο θεραπείας της αποκλίνουσας συμπεριφοράς»⁵⁰

Οι Ναζί για να «θεραπεύσουν» την ομοφυλοφιλία προχώρησαν σε φρικτά πειράματα. Αυτά τα πειράματα προκαλούσαν ασθένειες, ακρωτηριασμούς, ακόμη και θάνατο.⁵¹

Δεν υπάρχουν στοιχεία για τον αριθμό των ομοφυλόφιλων που πέθαναν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης.⁵²

Πορνεία στα στρατόπεδα συγκέντρωσης

Στα στρατόπεδα συγκέντρωσης υπήρχε το φαινόμενο της εξαναγκαστικής πορνείας. Οι Ναζί είχαν ιδρύσει τουλάχιστον δέκα πορνεία στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, τα λεγόμενα Sonderbau. Η ιδέα αυτή ήταν του Χίμλερ, ο οποίος θεωρούσε τα πορνεία κίνητρο για την παραγωγικότητα των κρατουμένων.⁵³

Τα πορνεία στα στρατόπεδα συγκέντρωσης στεγάζονταν σε ένα ξύλινο παράπηγμα με μακρύ διάδρομο και αριθμημένα δωμάτια καθώς και χώρους

⁴⁸ Χάιντς Χέγκερ Οι άντρες με το ροζ τρίγωνο, Η εφημερίδα των συντακτών, 2017, σελ 48

⁴⁹ Χάιντς Χέγκερ Οι άντρες με το ροζ τρίγωνο, Η εφημερίδα των συντακτών, 2017, σελ 49

⁵⁰ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/gay-men-under-the-nazi-regime>

⁵¹ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/gay-men-under-the-nazi-regime>

⁵² <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/gay-men-under-the-nazi-regime>

⁵³ <https://www.agon.gr/istories/5924/porneia-sta-nazistika-stratopeda-syggkentrosis/>

αναμονής, γραφείο διαχειριστή και ένα δωμάτιο ιατρείο για την παρακολούθηση των γυναικών.⁵⁴

Οι γυναίκες που επιλέγονταν για εξαναγκαστική πορνεία στα στρατόπεδα συγκέντρωσης ήταν 17-35 ετών. Οι Εβραίες δεν επιλέγονταν λόγω φυλετικού διαχωρισμού και της φυλετικής πολιτικής των ναζί. Οι ναζί αρχικά έψαχναν εθελόντριες μεταξύ των κρατουμένων γυναικών, δίνοντας υπόσχεση ότι θα αποκτούσαν την ελευθερία τους. Αργότερα επέλεξαν τις κατάλληλες για αυτή την εργασία χωρίς να αναφέρουν τον τελικό τους προορισμό. Μετά από δεκαήμερη ιατρική φροντίδα οι γυναίκες μεταφέρονταν στο στρατόπεδο προορισμού τους. Όσες δεν άντεχαν επέστρεφαν πίσω ως ακατάλληλες. Η περίπτωση εγκυμοσύνης ήταν σχετικά σπάνια καθώς οι περισσότερες γυναίκες είχαν χάσει την γονιμότητά τους εξαιτίας των συνθηκών διαβίωσης στο στρατόπεδο. Σε περίπτωση εγκυμοσύνης οι γυναίκες επιβάλλονταν σε έκτρωση και επέστρεφαν πίσω ως ακατάλληλες.⁵⁵

Οι ζώη των γυναικών μέσα στο πορνείο ήταν μονότονη και βαρετή. Οι γυναίκες απαγορεύονταν να εγκαταλείψουν το πορνείο χωρίς την συνοδεία κάποιου φρουρού. Οι συνθήκες διαβίωσης όμως ήταν καλύτερες από τους άλλους κρατούμενους. Οι γυναίκες αντιμετώπιζαν η μία την άλλη με καχυποψία καθώς κάθε μία είχε την δική της στρατηγική για επιβίωση.⁵⁶

Στα πορνεία οι SS είχαν αποκλειστικά τον έλεγχο της λειτουργίας τους. Σε ειδικά βιβλία καταγράφονταν καθημερινά όλες οι δραστηριότητες στο πορνείο. Οι άνδρες για να επισκεφτούν το πορνείο περνούσαν πρώτα από το ιατρείο για να τους χορηγηθεί προφύλαξη για τα αφροδίσια νοσήματα.⁵⁷

Οι γυναίκες που εξαναγκάστηκαν να γίνουν πόρνες στα στρατόπεδα παρέμειναν πολλά χρόνια στιγματισμένες. Ο χαρακτηρισμός «asozial» που παραδόθηκε σε πολλές από αυτές, παρέμεινε ακόμη και στα μεταπολεμικά χρόνια.⁵⁸

Δολοφονίες στα στρατόπεδα συγκέντρωσης

Οι Ναζί πειραματίζονταν με δηλητηριώδη αέρια από τα τέλη του 1939 για την εξόντωση ατόμων με διανοητικές διαταραχές. Η λέξη «ευθανασία» χρησιμοποιούνταν από τους Ναζί για την εξόντωση όσων θεωρούσαν ανάξιους ζωής. Αρχικά οι εκτελέσεις γίνονταν με μονοξείδιο του άνθρακα.⁵⁹

Το 1941 τα SS κατέληξαν στο σχέδιο της δημιουργίας των στρατοπέδων εξόντωσης, όπου θα δολοφονούνταν οι Εβραίοι σε θαλάμους αερίων. Έτσι την ίδια

⁵⁴ <https://www.agon.gr/istories/5924/porneia-sta-nazistika-stratopeda-sygentrosis/>

⁵⁵ <https://www.agon.gr/istories/5924/porneia-sta-nazistika-stratopeda-sygentrosis/>

⁵⁶ <https://www.agon.gr/istories/5924/porneia-sta-nazistika-stratopeda-sygentrosis/>

⁵⁷ <https://www.agon.gr/istories/5924/porneia-sta-nazistika-stratopeda-sygentrosis/>

⁵⁸ <https://www.agon.gr/istories/5924/porneia-sta-nazistika-stratopeda-sygentrosis/>

⁵⁹ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/gassing-operations>

εποχή άνοιξε το στρατόπεδο Κέλμνο στην Πολωνία, εκεί δολοφονούνταν Εβραίοι και Τσιγγάνοι που ζούσαν στην Πολωνία.⁶⁰

Το 1942 ξεκίνησαν μαζικές δολοφονίες με μονοξείδιο του άνθρακα που παράγονταν από πετρελαιοκινητήρες. Όταν τα θύματα ξεφορτώνονταν από τα βαγόνια οι SS τους έλεγαν ότι έπρεπε να «απολυμανθούν στα ντους». Οι Ναζί κακοποιούσαν τα θύματά τους καθώς έμπαιναν στον θάλαμο με σηκωμένα χέρια ώστε να χωρέσουν. Όσο πιο πολύ γέμιζε ο θάλαμος, τόσο πιο γρήγορα έρχονταν ο θάνατος.⁶¹

Στο Άουσβιτς πραγματοποιούνταν εκτελέσεις με το αέριο Zyklon B, αέριο που χρησιμοποιούνταν για ψεκασμό. Το Zyklon B γινόταν θανατηφόρο με την έκθεση στον αέρα. Στους θαλάμους αερίων του Άουσβιτς δολοφονούνταν καθημερινά 6000 Εβραίοι.⁶²

Οι γυναίκες στα στρατόπεδα συγκέντρωσης

Οι Ναζί υπέβαλλαν συχνά τις γυναίκες σε απάνθρωπες διώξεις που πολλές φορές ήταν ειδικά σχεδιασμένες για το γυναικείο φύλο. Από αυτές τις διώξεις στοχοποιούνταν κυρίως οι γυναίκες Ρομά καθώς και οι γυναίκες με αναπηρίες που ζούσαν σε ιδρύματα.⁶³

Κάποια στρατόπεδα και περιοχές εντός των στρατοπέδων ήταν κατασκευασμένα ειδικά για γυναίκες κρατούμενες. Στα μέσα του 1939 άνοιξε το Ράβενσμπρουκ, το μεγαλύτερο στρατόπεδο για γυναίκες. Το 1942 οι SS κατασκεύασαν μέσα στο στρατόπεδο Άουσβιτς ένα κτηριακό συγκρότημα ειδικά για γυναίκες, το Άουσβιτς 2. Κατά την είσοδό τους στο στρατόπεδο συγκέντρωσης οι έγκυες και οι μητέρες μικρών παιδιών θεωρούνταν «ανίκανες για εργασία» και οδηγούνταν σε θαλάμους αερίων.⁶⁴

Όλες οι γυναίκες ήταν ευάλωτες προς τους Ναζί. Με την επιχείρηση «T4», έγιναν μαζικές δολοφονίες γυναικών Ρομά και ανάπηρων γυναικών στο Άουσβιτς.⁶⁵

Στα στρατόπεδα συγκέντρωσης οι γυναίκες επιβάλλονταν σε καταναγκαστική εργασία που πολλές φορές οδηγούσε στον θάνατό τους. Οι Ναζί γιατροί συχνά χρησιμοποιούσαν τις Ρομά γυναίκες σε πειράματα στείρωσης ως πειραματόζωα. Οι γυναίκες στα στρατόπεδα συγκέντρωσης συχνά έπεφταν θύματα ξυλοδαρμού ή βιασμού μέσα στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Οι έγκυες Εβραίες έκρυβαν την εγκυμοσύνη τους για να αποφύγουν την έκτρωση. Πολλές γυναίκες αναγκάζονταν να συνάψουν σχέση με Γερμανούς για να εξασφαλίσουν το φαγητό τους. Από αυτές τις

⁶⁰ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/gassing-operations>

⁶¹ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/gassing-operations>

⁶² <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/gassing-operations>

⁶³ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/women-during-the-holocaust?series=123>

⁶⁴ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/women-during-the-holocaust?series=123>

⁶⁵ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/women-during-the-holocaust?series=123>

σχέσεις προέκυπταν συχνά εγκυμοσύνες. Σε αυτοί την περίπτωση οι SS αποφάσιζαν αν το παιδί μπορούσε να «γερμανοποιηθεί» ή όχι. Αν το παιδί δεν μπορούσε να «γερμανοποιηθεί» οι γυναίκες κάναν αναγκαστικά έκτρωση ή αναγκάζονταν να γενήσουν σε προχείρα δωμάτια που θα επέρχονταν ο θάνατος των βρεφών ή οι SS τις έστελναν από κει που είχαν έρθει χωρίς περίθαλψη.⁶⁶

Πολλές γυναίκες δημιούργησαν ομάδες «αμοιβαίας φροντίδας» μέσα στα στρατόπεδα και έτσι κάναν ανταλλαγή ρουχισμού και άλλων ειδών πρώτης ανάγκης. Άλλες γυναίκες κατάφερναν να επιβιώσουν όταν οι SS τους ανέθεταν μαγειρέμα ή πλήσημο και επιδιορθώσεις ρούχων.⁶⁷

Εκατομύρια γυναίκες δολοφονήθηκαν και διώχθηκαν από τους SS στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Ωστόσο δεν γίναν στόχοι λόγω του φύλου τους, αλλά της καταγωγής τους, τις θρησκευτικές και τις πολιτικές πεποιθήσεις τους.⁶⁸

Το μπλοκ 10

Το Άουσβιτς χωριζόταν σε πτέρυγες. Μία πτέρυγα από αυτές ήταν το μπλοκ 10. Το μπλοκ 10 ειδικεύονταν σε πειράματα που γίνονταν μόνο σε γυναίκες. Σε αυτό το μπλοκ διεξήχθησαν πειράματα σε 800 Εβραίες από τις οποίες επέζησαν 300.⁶⁹

Το μπλοκ 10 ξεκίνησε την λειτουργία του τον Απρίλιο του 1943. Εκεί γινόταν πειράματα σε πολλές γυναίκες. Οι γυναίκες ανάλογα με τα κριτήρια που πληρούσαν χωρίζονταν σε λίστες και στέλνονταν στους ανάλογους γιατρούς. Τα πειράματα άρχιζαν 6 το πρωί έως 6 το απόγευμα.⁷⁰

Επικεφαλής των γιατρών ήταν ο Κλάουμπεργκ, ο οποίος πειραματιζόταν με την στέρωση των γυναικών. Σε πρώτη φάση έχυνε στην μήτρα μία σκιαγραφική

⁶⁶ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/women-during-the-holocaust?series=123>

⁶⁷ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/women-during-the-holocaust?series=123>

⁶⁸ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/women-during-the-holocaust?series=123>

⁶⁹ <https://www.iefimerida.gr/news/160607/%CE%B7-%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%8E%CE%B4%CE%B7%CF%82-%CF%80%CF%84%CE%AD%CF%81%CF%85%CE%B3%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B2%CE%B9%CF%84%CF%82-%CF%84%CE%BF-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B2%CF%8C%CE%B7%CF%84%CE%BF-%CE%BC%CF%80%CE%BB%CE%BF%CE%BA-10-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%B1-%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CF%80%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CF%83%CE%B5-%CE%B1%CE%B9>

⁷⁰ <https://www.iefimerida.gr/news/160607/%CE%B7-%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%8E%CE%B4%CE%B7%CF%82-%CF%80%CF%84%CE%AD%CF%81%CF%85%CE%B3%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B2%CE%B9%CF%84%CF%82-%CF%84%CE%BF-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B2%CF%8C%CE%B7%CF%84%CE%BF-%CE%BC%CF%80%CE%BB%CE%BF%CE%BA-10-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%B1-%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CF%80%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CF%83%CE%B5-%CE%B1%CE%B9>

⁷⁰ <https://www.iefimerida.gr/news/160607/%CE%B7-%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%8E%CE%B4%CE%B7%CF%82-%CF%80%CF%84%CE%AD%CF%81%CF%85%CE%B3%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B2%CE%B9%CF%84%CF%82-%CF%84%CE%BF-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B2%CF%8C%CE%B7%CF%84%CE%BF-%CE%BC%CF%80%CE%BB%CE%BF%CE%BA-10-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%B1-%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CF%80%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CF%83%CE%B5-%CE%B1%CE%B9>

⁷⁰ <https://www.iefimerida.gr/news/160607/%CE%B7-%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%8E%CE%B4%CE%B7%CF%82-%CF%80%CF%84%CE%AD%CF%81%CF%85%CE%B3%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B2%CE%B9%CF%84%CF%82-%CF%84%CE%BF-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B2%CF%8C%CE%B7%CF%84%CE%BF-%CE%BC%CF%80%CE%BB%CE%BF%CE%BA-10-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%B1-%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CF%80%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CF%83%CE%B5-%CE%B1%CE%B9>

ουσία και στην δεύτερη φάση έχυνε μια καυστική ουσία που βοηθούσε στο κόλλημα των σαλπίγγων, έπειτα έκανε ακτινογραφίες για να δει αν προχωρά η στείρωση. Έτσι τα θύματα υπέφεραν από φρικτούς πόνους και λίγες από αυτές τις γυναίκες μπόρεσαν να κάνουν παιδιά. Άλλοι γιατροί ειδικούνταν σε άλλα πειράματα, όπως βομβάρδιζαν με ακτινοβολία τα θύματα και τους προκαλούσαν εγκαύματα.⁷¹

Ότι και να προσπαθούσαν να ανακαλύψουν οι γιατροί των SS ο τρόπος που φέρονταν στα θύματα ήταν εγκληματικός.⁷²

Τα παιδιά στα στρατόπεδα συγκέντρωσης

Τα παιδιά ήταν ιδιαίτερα ευάλωτα κατά το ολοκαύτωμα. Ο φόνος των παιδιών που ανήκαν σε «ανεπιθύμητες» ομάδες σύμφωνα με τους Ναζί, ήταν για αυτούς ένα προληπτικό μέτρο ασφαλείας.⁷³

Πάνω από 1,5 εκατομύρια παιδιά σκοτώθηκαν από τους Ναζί. Περίπου ένα εκατομύριο εβραίοπουλα και δέκα χιλιάδες Ρομά καθώς και παιδιά που υπέφεραν από σωματικές και ψυχικές αναπηρίες ήταν ανάμεσα στα θύματα των Ναζί. Οι Εβραίοι έφηβοι είχαν πολλές πιθανότητες να επιβιώσουν καθώς υποβόλονται σε καταναγκαστικά έργα.⁷⁴

Στα στρατόπεδα συγκέντρωσης τα παιδιά πέθαιναν από έλλειψη τροφής και έκθεση σε αντίξοες συνθήκες. Τα μικρά παιδιά θεωρούνταν από τους Ναζί «μη

⁷¹ <https://www.iefimerida.gr/news/160607/%CE%B7-%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%8E%CE%B4%CE%B7%CF%82-%CF%80%CF%84%CE%AD%CF%81%CF%85%CE%B3%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B2%CE%B9%CF%84%CF%82-%CF%84%CE%BF-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B2%CF%8C%CE%B7%CF%84%CE%BF-%CE%BC%CF%80%CE%BB%CE%BF%CE%BA-10-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%B1-%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CF%80%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CF%83%CE%B5-%CE%B1%CE%B9>

⁷² <https://www.iefimerida.gr/news/160607/%CE%B7-%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%8E%CE%B4%CE%B7%CF%82-%CF%80%CF%84%CE%AD%CF%81%CF%85%CE%B3%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B2%CE%B9%CF%84%CF%82-%CF%84%CE%BF-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B2%CF%8C%CE%B7%CF%84%CE%BF-%CE%BC%CF%80%CE%BB%CE%BF%CE%BA-10-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%B1-%CE%B5%CE%B3%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CF%80%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CF%83%CE%B5-%CE%B1%CE%B9>

⁷³ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/children-during-the-holocaust>

⁷⁴ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/children-during-the-holocaust>

παραγωγικά». Συνήθως ήταν τα πρώτα θύματα μαζί με τους ηλικιωμένους που οδηγούνταν για εξόντωση.⁷⁵

Στα στρατόπεδα συγκέντρωσης τα παιδιά χρησιμοποιούνταν από τους γιατρούς των SS για πειράματα, τα οποία πολλές φορές επέφεραν θάνατο. Οι διοικήσεις των στρατοπέδων χρησιμοποιούσαν τους εφήβους σε καταναγκαστικά έργα. Πολλοί από αυτούς πέθαναν εξαιτίας των άθλιων συνθηκών εργασίας.⁷⁶

Κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο έγιναν πολλές επιχείρησης διάσωσης παιδιών. Μία από αυτές ήταν η επιχείρηση Kindertransport (Το μεταφορικό των παιδιών), η οποία απομάκρυνε χιλιάδες παιδιά από την Γερμανία και τις κατεχόμενες περιοχές και τα μετέφερε ασφαλή στην Μεγάλη Βρετανία. Σε όλη την Ευρώπη μη Εβραίοι έκρυβαν Εβραϊόπουλα.⁷⁷

Μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου πρόσφυγες και εκτοπισμένοι αναζητούσαν αγνοούμενα παιδιά σε όλη την Ευρώπη.⁷⁸

Οι Ρομά στα στρατόπεδα συγκέντρωσης

Μεταξύ των ομάδων που βρέθηκαν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης λόγω του φυλετικού ρατσισμού των Ναζί ήταν και οι Ρομά (Τσιγγάνοι).⁷⁹

Οι Ναζί έκριναν ότι οι Ρομά ήταν φυλετικά κατώτεροι, έτσι είχαν την ίδια μοίρα με τους Εβραίους. Οι Ναζί υπέβαλαν τους Ρομά σε εγκλεισμούς, καταναγκαστική εργασία και μαζικές δολοφονίες. Έτσι οι Ναζί φυλάκισαν τους Ρομά σε διάφορα στρατόπεδα.⁸⁰

Κατά το 1940-1941 οι Γερμανοί εκτόπιζαν μαζικά Ρομά στην Πολωνία. Οι SS τους φυλάκισαν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης. Οι συνθήκες διαβίωσης ήταν άθλιες. Οι μισοί Ρομά πέθαναν λόγω μη επαρκούς σίτισης, θέρμανσης και φαρμάκων. Κάποιοι από τους Ρομά πέθαναν και σε θαλάμους αερίων.⁸¹

Οι Ναζί επίσης έφτιαζαν και τα στρατόπεδα Τσιγγάνων. Δύο από αυτά ήταν το Marzahn στο Βερολίνο και το Lackenbach στο Σάλτσμπουργκ της Αυστρίας.

⁷⁵ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/children-during-the-holocaust>

⁷⁶ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/children-during-the-holocaust>

⁷⁷ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/children-during-the-holocaust>

⁷⁸ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/children-during-the-holocaust>

⁷⁹ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/genocide-of-european-roma-gypsies-1939-1945>

⁸⁰ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/genocide-of-european-roma-gypsies-1939-1945>

⁸¹ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/genocide-of-european-roma-gypsies-1939-1945>

Εκατοντάδες Ρομά απεβίωσαν εκεί λόγω των συνθηκών. Έτσι αυτά τα στρατόπεδα θεωρήθηκαν τα χειρότερα.⁸²

Τον Δεκέμβριο του 1942 ο Χίμλερ ανακοίνωσε τον εκτοπισμό των Ρομά από το Γερμανικό Ράιχ. Υπήρχαν και εξαιρέσεις ανάμεσα σε αυτούς:

1. Άτομα «καθαρού τσιγγάνικου αίματος».
2. Άτομα που είχαν ενταχθεί στην κοινωνία των Γερμανών, που δεν φέρονταν σαν «Τσιγγάνου».
3. Άτομα που έχουν πάρει διάκριση κατά την στρατιωτική τους θητεία.

Οι υπόλοιποι οδηγούνταν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης.⁸³

Πολλοί Ρομά εκτοπίζονταν στο Άουσβιτς Μπιρκενάου, εκεί μένανε σε ένα ειδικό κτήριο που ονομάζονταν «στρατόπεδο οικογενειών των Τσιγγάνων. Σε αυτό το συγκρότημα ζούσαν μαζί ολόκληρες οικογένειες. Από αυτό το κτήριο επιλέγονταν δίδυμα και νάνοι για πειράματα. Οι συνθήκες στο κτήριο των Ρομά ήταν άθλιες και συνέβαλαν στην μετάδοση πολλών ασθενειών όπως τύφο, ευλογιά και δυσεντερία. Αυτό μείωσε σημαντικά τον αριθμό των κρατούμενων Ρομά. Δεν είναι γνωστό πόσοι Ρομά έχασαν την ζωή τους στο ολοκαύτωμα.⁸⁴

Το κράτος της Γερμανίας αναγνώρισε την δίωξη των Ρομά ως φυλετικά υποκινούμενη το 1979 και δημιούργησε προϋποθέσεις ώστε οι Ρομά να λάβουν αποζημιώσεις. Βέβαια ως τότε οι περισσότεροι είχαν αποβιώσει.⁸⁵

Μαρτσάν: στρατόπεδο συγκέντρωσης των Τσιγγάνων

Το στρατόπεδο συγκέντρωσης Μαρτσάν είναι ένα από τα πρώτα τσιγγάνικα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Δημιουργήθηκε στις 16 Ιουλίου 1936 σε μία υποβαθμισμένη περιοχή του Βερολίνου.⁸⁶

Οι συνθήκες διαβίωσης στο στρατόπεδο ήταν άθλιες. Πολλοί από τους κρατούμενους δεν είχαν στέγη. Το στρατόπεδο αποτελούνταν από 130 παραπήγματα

⁸² <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/genocide-of-european-roma-gypsies-1939-1945>

⁸³ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/genocide-of-european-roma-gypsies-1939-1945>

⁸⁴ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/genocide-of-european-roma-gypsies-1939-1945>

⁸⁵ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/genocide-of-european-roma-gypsies-1939-1945>

⁸⁶ <https://derlandstreicher.wordpress.com/2012/03/14/%CF%84%CE%BF-%CF%84%CF%83%CE%B9%CE%B3%CE%B3%CE%AC%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%BF-%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%8C%CF%80%CE%B5%CE%B4%CE%BF-%CF%83%CF%85%CE%B3%CE%BA%CE%AD%CE%BD%CF%84%CF%81%CF%89%CF%83/>

εργασίας τα οποία κρίθηκαν ακατάλληλα και παραχωρήθηκαν στους Τσιγγάνους, τρεις βρύσες και δύο τουαλέτες. Οι αρρώστιες θέριζαν μέσα στο στρατόπεδο.⁸⁷

Το στρατόπεδο Μαρτσάν δεν ήταν περιφραγμένο, φυλάσσονταν μόνο από φρουρούς και σκυλιά. Όποιος προσπαθούσε να αποδράσει τιμωρούνταν αυτός και οι οικογένειά του με βαριές ποινές. Ο καταμερισμός της εργασίας γινόταν ως εξής: 64 γέροι και άρρωστοι δούλευαν εντός του στρατοπέδου και οι υπόλοιποι δούλευαν σε εργοστάσια και λατομεία.⁸⁸

Πορείες θανάτου

Προς το τέλος του πολέμου οι Γερμανοί άρχισαν να μετακινούν κρατούμενους από στρατόπεδα που ήταν στην πρώτη γραμμή για καταναγκαστική εργασία στα στρατόπεδα της Γερμανίας. Η μεταφορά των κρατούμενων αρχικά γινόταν με τρένο αλλά στην συνέχεια γινόταν με τα πόδια, αυτό το φαινόμενο ονομάστηκε «πορείες θανάτου».⁸⁹

Οι κρατούμενοι αναγκάζονταν να διανύουν πεζοί μεγάλες αποστάσεις μέσα στο τσουχτερό κρύο με ελάχιστο φαγητό και νερό. Όσοι δεν μπορούσαν να ακολουθήσουν τον ρυθμό της πορείας εκτελούνταν. Οι σημαντικότερες πορείες έγιναν τον χειμώνα του 1944-1945 όταν η Σοβιετική ένωση απελευθέρωσε την Πολωνία. Οι Ναζί δολοφονούσαν κρατούμενους πριν, μετά και κατά την διάρκεια της πορείας.⁹⁰

Οι πιο σημαντικές πορείες θανάτου ήταν οι εξής:

- Οι πορείες θανάτου από το Άουσβιτς: Άρχισε στις 18 Ιανουαρίου του 1945. Περίπου 60.000 κρατούμενοι ξεκίνησαν πορείες θανάτου από το Άουσβιτς. Οι SS πυροβολούσαν όποιον δεν μπορούσε να συνεχίσει. Περισσότεροι από 15.000 άνθρωποι πέθαναν κατά την διάρκεια των πορειών. Στις 27 Ιανουαρίου του 1945 ο Σοβιετικός στρατός μπήκε στο Άουσβιτς και απελευθέρωσε τους λιγοστούς κρατούμενους.
- Η πορεία θανάτου από το Μπούχενβαλντ: Άρχισε 7 Απριλίου 1945. Καθώς πλησίαζαν οι Αμερικανικές δυνάμεις οι Ναζί ξεκίνησαν μια μαζική πορεία θανάτου από το στρατόπεδο Μπούχενβαλντ. Περίπου 30.000 κρατούμενοι οδηγήθηκαν σε πορεία θανάτου και το ένα τρίτο από αυτούς πέθανε κατά την διάρκεια της πορείας.

⁸⁷ <https://derlandstreicher.wordpress.com/2012/03/14/%CF%84%CE%BF-%CF%84%CF%83%CE%B9%CE%B3%CE%B3%CE%AC%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%BF-%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%8C%CF%80%CE%B5%CE%B4%CE%BF-%CF%83%CF%85%CE%B3%CE%BA%CE%AD%CE%BD%CF%84%CF%81%CF%89%CF%83/>

⁸⁸ <https://derlandstreicher.wordpress.com/2012/03/14/%CF%84%CE%BF-%CF%84%CF%83%CE%B9%CE%B3%CE%B3%CE%AC%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%BF-%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%8C%CF%80%CE%B5%CE%B4%CE%BF-%CF%83%CF%85%CE%B3%CE%BA%CE%AD%CE%BD%CF%84%CF%81%CF%89%CF%83/>

⁸⁹ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/death-marches-1>

⁹⁰ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/death-marches-1>

- Η πορεία θανάτου από το Νταχάου: Έγινε στις 26 Απριλίου 1945. Οι Ναζί εξανάγκασαν περίπου 7.000 κρατούμενους σε πορεία θανάτου. Κατά την διάρκεια της πορείας όσοι δεν μπόρεσαν να διατηρήσουν την ταχύτητα ή να συνεχίσουν σκοτώθηκαν. Πολλοί πέθαναν από την πείνα, την έκθεση στο κρύο και την εξάντληση.⁹¹

Απελευθέρωση των στρατοπέδων

Οι Σοβιετικοί ήταν οι πρώτοι που απελευθέρωσαν κρατούμενους σε στρατόπεδα συγκέντρωσης. Στις 24 Ιουλίου 1944 απελευθέρωσαν το Μαϊντάνεκ στην Πολωνία. Στις 27 Ιανουαρίου 1945 οι Σοβιετικοί εισέβαλαν στο Άουσβιτς, όπου βρήκαν εκατοντάδες εξαντλημένους και αρρώστους κρατούμενους. Οι Γερμανοί είχαν υποχωρήσει αφήνοντας πίσω τα υπάρχοντα των κρατουμένων.⁹²

Οι Αμερικάνοι απελευθέρωσαν το Μπούχενβαλντ και το Νταχάου, ενώ οι Βρετανοί το Μπέργκεν-Μπέλσεν. Παρότι οι Γερμανοί προσπάθησαν να αποκρύψουν κάθε στοιχείο, οι σύμμαχοι βρήκαν στοιβαγμένες σωρούς πτωμάτων. Οι κρατούμενοι που έμειναν ζωντανοί έμοιαζαν με κινούμενα πτώματα.⁹³

Οι σύμμαχοι και διάφοροι γιατροί πρόσφεραν τροφή στους κρατούμενους, οι περισσότεροι ήταν τόσο αδύναμοι που δεν μπορούσαν να σωθούν. Οι περισσότεροι κρατούμενοι απεβίωσαν αμέσως μετά την απελευθέρωσή τους.⁹⁴

Οι απελευθερωμένοι είχαν ανάμεικτα συναισθήματα. Ορισμένοι ένοιωθαν τύψεις που ζούσαν ενώ οι περισσότεροι συγγενείς τους είχαν πεθάνει και κάποιοι ένοιωθαν δέος.⁹⁵

Οι επιζήσαντες

Για τους επιζήσαντες η ζωή που άφησαν πριν το ολοκαύτωμα ήταν αδύνατη. Στην περισσότερη Ευρώπη δεν υπήρχαν πλέον κοινότητες Εβραίων. Πολλοί μόλις επέστρεψαν ανακάλυψαν ότι τα σπίτια τους είχαν καταστραφεί ή καταληφθεί από άλλους.⁹⁶

Επίσης πολλοί κίνδυνοι δεν άργησαν να φανούν. Το 1946 στο Κίλτσε της Πολωνίας έγινε το μεγαλύτερο αντιεβραϊκό πογκρόμ. Όταν 150 Εβραίοι επέστρεψαν, οι κάτοικοι φοβήθηκαν ότι θα επέστρεφαν εκατοντάδες και θα απαιτούσαν την επιστροφή των περιουσιών τους. Έτσι επικράτησαν πάλι παλιοί μύθοι όπως φόννοι Χριστιανών από Εβραίους. Όταν έγινε γνωστό ότι οι Εβραίοι δολοφόνησαν ένα

⁹¹ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/death-marches-1>

⁹² <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/liberation?series=172>

⁹³ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/liberation?series=172>

⁹⁴ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/liberation?series=172>

⁹⁵ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/liberation?series=172>

⁹⁶ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/the-survivors?series=172>

Πολωνό για να χρησιμοποιήσουν το αίμα του σε τελετουργίες, ένας όχλος έπεσε πάνω σε μία ομάδα Εβραίων. Σκότωσαν 41 άτομα και τραυμάτισαν άλλα 50. Τα νέα διαδόθηκαν γρήγορα και οι Εβραίοι κατάλαβαν ότι δεν είχαν μέλλον πια στην Πολωνία.⁹⁷

Πολλοί επιζήσαντες βρέθηκαν στα στρατόπεδα για εκτοπισμένους που είχαν κάνει οι σύμμαχοι στις θέσεις των παλιών στρατοπέδων συγκέντρωσης. Εκεί περίμεναν να τους δεχτούν στις Ηνωμένες Πολιτείες, τη Νότια Αφρική και την Παλαιστίνη. Πολλές χώρες είχαν την παλιά μεταναστευτική πολιτική που δέχονταν μικρό αριθμό προσφύγων. Η βρετανική κυβέρνηση δεν δέχτηκε μεγάλο αριθμό προσφύγων στην Παλαιστίνη. Πολλοί Εβραίοι προσπάθησαν να περάσουν λαθραία στην Παλαιστίνη χωρίς τα απαραίτητα έγγραφα. Όσοι συλλαμβάνονταν κάποιοι κρατούνταν σε στρατόπεδα στην Κύπρο ενώ κάποιοι απελάυνονταν στην Γερμανία. Έτσι τα Ηνωμένα Έθνη αποφάσισαν τον χωρισμό της Παλαιστίνης σε ένα αραβικό και σε ένα εβραϊκό κράτος, έτσι στις 14 Μαΐου 1948 δημιουργήθηκε το κράτος του Ισραήλ.⁹⁸

Παρότι οι Εβραίοι έφτιαξαν την ζωή τους στις νέες τους πατρίδες, πολλές ομάδες διώκονταν ακόμη. Οι νόμοι εις βάρος των Ρομά συνέχισαν να υπάρχουν μέχρι το 1970. Η φυλάκιση των ομοφυλόφιλων στην Γερμανία σταμάτησαν το 1969.⁹⁹

Οι δίκες της Νυρεμβέργης

Μετά τον πόλεμο, πολλοί από τους υπεύθυνους για το ολοκαύτωμα οδηγήθηκαν σε δίκη. Η Νυρεμβέργη επιλέχθηκε ως τόπος που θα διεζάγονταν η δίκη για το ολοκαύτωμα. Οι δίκες διεξήχθησαν το 1945 και το 1946. Δικαστές από την Μεγάλη Βρετανία, την Γαλλία, την Σοβιετική Ένωση και τις Ηνωμένες Πολιτείες συμμετείχαν στην διαδικασία όπου δικάστηκαν 22 Ναζί εγκληματίες πολέμου.¹⁰⁰

Δώδεκα Ναζί καταδικάστηκαν σε θάνατο. Οι περισσότεροι αν και ομολόγησαν τα εγκλήματά τους, ισχυρίστηκαν ότι ακολουθούσαν εντολές των ανωτέρων τους. Τα άτομα που είχαν εμπλοκή σε δολοφονίες τιμωρήθηκαν αυστηρά. Στελέχη επιχειρήσεων που χρησιμοποίησαν κρατούμενους για καταναγκαστική εργασία τιμωρήθηκαν με μικρές ποινές ή καθόλου.¹⁰¹

Η ανώτατη αρχή των Ναζί δεν βρισκόταν ανάμεσα στους κατηγορούμενους. Ο Αδόλφος Χίτλερ αυτοκτόνησε όπως και πολλοί από τους συνεργάτες του. Ορισμένοι μετανάστευσαν στο εξωτερικό.¹⁰²

⁹⁷ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/the-survivors?series=172>

⁹⁸ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/the-survivors?series=172>

⁹⁹ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/the-survivors?series=172>

¹⁰⁰ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/the-nuremberg-trials?series=172>

¹⁰¹ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/the-nuremberg-trials?series=172>

¹⁰² <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/the-nuremberg-trials?series=172>

Βασικές ημερομηνίες της δίκης

Στις 8 Αυγούστου 1945 γίνεται η διάσκεψη του Λονδίνου όπου ανακοινώνεται ο καταστατικός χάρτης του διεθνούς στρατοδικείου. Το διεθνές στρατοδικείο αποτελείται από δικαστές από συμμαχικές χώρες δηλαδή από τις Ηνωμένες Πολιτείες, τη Μεγάλη Βρετανία, τη Γαλλία και την Σοβιετική Ένωση. Κορυφαίοι αξιωματούχοι των Ναζί σύμφωνα με το άρθρο 6 διώχθηκαν για τα παρακάτω εγκλήματα:

- Εγκλήματα κατά της ειρήνης, δηλαδή συμμετοχή και σχεδιασμός επιθετικού πολέμου κατά παράβαση πολλαπλών διεθνών συνθηκών.
- Εγκλήματα πολέμου, δηλαδή παραβιάσεις των συμφωνημένων κανόνων διεξαγωγής πολέμου.
- Εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, δηλαδή δολοφονίες, εξόντωση, εκτοπισμός κ.α. που διαπράχθηκαν για πολιτικούς, φυλετικούς ή θρησκευτικούς λόγους.¹⁰³

Στις 6 Οκτωβρίου 1945 24 κορυφαίοι αξιωματούχοι των Ναζί δικάζονται για εγκλήματα πολέμου μεταξύ άλλων οι:

- ο Χέρμαν Γκέριγκ (είχε επιλεγεί από τον Χίτλερ για διάδοχος)
- ο Ρούντολφ Ες (δεύτερος στο ναζιστικό κόμμα)
- ο Γιοαχίμ φον Ρίμπεντροπ (υπουργός εξωτερικών)
- ο Βίλχελμ Κάιτελ (επικεφαλής των ένοπλων δυνάμεων)
- ο Βίλελμ Φρικ (υπουργός εσωτερικών)
- ο Ερνστ Καλτενμπρούνερ (επικεφαλής των σωμάτων ασφαλείας)
- ο Χανς Φρανκ (γενικός κυβερνήτης της κατεχόμενης Πολωνίας)
- ο Κόνσταντιν φον Νόιρατ (κυβερνήτης της Βοημίας και της Μοραβίας)
- ο Έριχ Ρέντερ (αρχηγός του πολεμικού ναυτικού)
- ο Καρλ Ντένιτς (ο διάδοχος του Ρέντερ)
- ο Άλφρεντ Γιόντλ (διοικητής των ένοπλων δυνάμεων)
- ο Άλφρεντ Ρόζενμπεργκ (υπουργός των κατεχόμενων ανατολικών περιοχών)
- ο Μπαλντούρ φον Σιράχ (επικεφαλής της Χιτλερικής Νεολαίας)
- ο Τζούλιους Στρείχερ (εκδότης, ακραίος αντισημίτης και ναζιστής)
- ο Φρίτς Ζάουκελ (κατάνειμε το εργατικό δυναμικό στα καταναγκαστικά έργα)
- ο Άλμπερτ Σπέερ (υπουργός εξοπλισμών)
- ο Άρτουρ Ζάις-Ίνκαρτ (επίτροπος για την κατεχόμενη Ολλανδία)¹⁰⁴

Στις 1 Οκτωβρίου 1946 ανακοινώθηκε η απόφαση της δίκης της Νυρεμβέργης. Η απόφαση είχε ως εξής:

¹⁰³ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/the-nuremberg-trials?series=172>

¹⁰⁴ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/the-nuremberg-trials?series=172>

- Σε 12 κατηγορούμενους επιβλήθηκε η θανατική ποινή (Γκέριγκ, Ρίμπεντροπ, Κάιτελ, Καλτενμπρούνερ, Ρόζενμπεργκ, Φρανκ, Φρικ, Στρέιχερ, Ζάουκελ, Γιόντλ, Ζάις-Ινκαρτ και Μπόρμαν).
- Σε ισόβια κάθειρξη καταδικάστηκαν τρεις (ο Ες, ο Βάλτερ Φουνκ και ο Ρέντερ).
- Σε φυλάκιση από 10 έως 20 χρόνια καταδικάστηκαν 4 (Ντένιτς, Σιράχ, Σπέερ και Νόιρατ).
- Αθώωθηκαν τρεις κατηγορούμενοι (ο Χιάλμαρ Σαχτ, ο Φραντς φον Πάπεν και ο Χανς Φρίτζε)¹⁰⁵

Οι θανατικές ποινές διεξήχθησαν στις 16 Οκτωβρίου 1946, αλλά μόνο σε 10 από τους 12 κρατούμενους, ο Γκέριγκ αυτοκτόνησε, ενώ ο Μπόρμαν δεν συνελήφθη ποτέ.
106

Διεθνής ημέρα μνήμης του Ολοκαυτώματος

Η γενική συνέλευση του ΟΗΕ στις 2 Νοεμβρίου 2005 αποφάσισε να ανακηρύξει την 27^η Ιανουαρίου διεθνή ημέρα μνήμης για τα θύματα του Ολοκαυτώματος του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου.¹⁰⁷

Η ημερομηνία αυτή επιλέχθηκε γιατί 27 Ιανουαρίου 1945 τα σοβιετικά στρατεύματα απελευθέρωσαν το Άουσβιτς-Μπιρκενάου στην Πολωνία.¹⁰⁸

Αυτή η απόφαση υποβλήθηκε από το Ισραήλ και την ακολουθούν 89 χώρες, η απόφαση λέει το εξής « καλεί τα κράτη - μέλη να επεξεργαστούν προγράμματα εκπαίδευσης που θα μεταδώσουν στις μελλοντικές γενεές τα διδάγματα του Ολοκαυτώματος και να βοηθήσουν να προλαμβάνονται πράξεις γενοκτονίας».¹⁰⁹

Μαρτυρίες από επιζώντες του Άουσβιτς

Πρίμο Λέβι

Τα λουτρά είναι ένας αποκρουστικός χώρος. Κακοφωτισμένος, γεμάτος ρεύματα αέρα, το πάτωμα από τούβλα πάντα καλυμμένο από ένα στρώμα αραιής λάσπης* τούς τοίχους διακοσμούν αστείες τοιχογραφίες με διδακτικό περιεχόμενο : διακρίνεται παραδείγματος χάριν ή φιγούρα τού καλού *Haftling*, 6 όποιος, γυμνός μέχρι τη μέση, ροδαλός και καλοκουρεμένος, σαπουνίζεται με ξεχωριστή επιμέλεια, και ή φιγούρα τού κακού *Haftling*, με μύτη εμφανώς εβραϊκή, ωχροπράσινος, κακοντυμένος, με ρούχα ολοφάνερα βρόμικα, με τον μπερέ στο κεφάλι, να βουτάει προσεχτικά ένα δάχτυλο στον γεμάτο νεροχύτη. Κάτω από την πρώτη φιγούρα γράφει: << *So bist du rein* >> (έτσι είσαι καθαρός), και κάτω από τη δεύτερη: << *So*

¹⁰⁵ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/the-nuremberg-trials?series=172>

¹⁰⁶ <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/the-nuremberg-trials?series=172>

¹⁰⁷ <https://www.sansimera.gr/worldays/130>

¹⁰⁸ <https://www.sansimera.gr/worldays/130>

¹⁰⁹ <https://www.sansimera.gr/worldays/130>

gehst du ein >> (έτσι θα καταστραφείς) πιο κάτω, σε αμφίβολα γαλλικά, αλλά με γοτθική γραφή: *a La proprete, c 'est la sante* >>.¹¹⁰

Έρρικα Κούνιο-Αμαρίλιο

[...] Η αγωνία κορυφώνεται και φτάνει η 9η Απριλίου 1941. Οι Γερμανοί μπαίνουν στην πόλη μας. Το ραδιόφωνο κάτι λέει, ο κόσμος ακούει τα τανκ να τσουλάνε στον δρόμο και περιμένουν. Ήμαστε κλεισμένοι στο σπίτι. Ο πατέρας δεν πήγε στη δουλειά, η μητέρα δεν έκανε την πρωινή της βόλτα για τα ψώνια της ημέρας. [...] Αργά και φοβισμένα η ζωή παίρνει πάλι τον ρυθμό της. Μας επιτάξανε δύο δωμάτια στο σπίτι για έναν αξιωματικό της Γκεστάπο. Ήταν ευγενικός και δεν μας έκανε τίποτε και ας είμαστε Εβραίοι. «Βλέπετε» λέει ο παππούς μας που ήρθε πρόσφατα από την Τσεχοσλοβακία, «δεν μπορούν οι Γερμανοί να φερθούν άσχημα. Είναι πολιτισμένοι, μορφωμένοι. Λαός που έβγαλε έναν Μπετόβεν, έναν Γκαίτε, έναν Χάινε δεν μπορεί να είναι άγριος». Είναι οι SS μόνο, αυτοί δεν είναι παρά μια χούφτα Γερμανών.¹¹¹

Ζανέτ Ναχμία

[...] Ένα Σάββατο πρωί μας χτύπησαν την πόρτα. Ήτανε μια εβδομάδα πριν από το Πάσχα. Ανοίξαμε, λέει: «Σε μισή ώρα να ετοιμαστείτε γιατί φεύγετε, σας διώχνουμε». Κλάματα η μητέρα μου, θυμάμαι να της λέει ο πατέρας μου: «Μην κλαις, έλα να συγκεντρωθούμε να δούμε τι θα κάνουμε». [...] Μας πήρανε εμάς που 'μασταν μέσα στο Κάστρο, απάνω στο τζαμί, μας συγκέντρωσαν. Εκείνη την ημέρα χιόνιζε, φυσούσε. Ύστερα από κάνα δυο ώρες ήρθαν τα αυτοκίνητα και μας μεταφέρανε από το Κάστρο. Ήταν πολύς κόσμος. [...] Με φορτηγά μας πήγαν στη Λάρισα. Από εκεί μας πήγαν οι Γερμανοί στα τρένα για τη Γερμανία.¹¹²

Αβραάμ και Μπιενβενίδα Μάνο

[...] Τα βαγόνια ήταν εμπορικά. Εκεί που χωρούσαν σαράντα άτομα το καθένα μας έβαζαν πενήντα εξήντα. Μέσα στα βαγόνια είχαν κάτι μεγάλα δοχεία με φασόλια και άλλα μαγειρευμένα φαγητά που είχαν χαλάσει. Είχε ένα δοχείο με φασόλια μαγειρευμένα και ένα τσουβάλι σταφίδες και ένα τσουβάλι σύκα. Είχε και ψωμί. Αυτό ήταν το φαγητό για οκτώ μέρες που κράτησε το ταξίδι μέχρι την Πολωνία. [...] Στο βαγόνι είχε δύο κουβάδες. Η μία γυναίκα πήγαινε και η άλλη της κρατούσε το παλτό για να μην τη δουν οι άντρες. [...] Παράθυρο υπήρχε μόνο ένα. Ήταν βαγόνια για ζώα.¹¹³

Ραφαέλ Βαρσάνο

[...] Φτάσαμε νύχτα στο Άουσβιτς. Έρχονταν κάτι αξιωματικοί SS, οι περισσότεροι μεθυσμένοι στουπί, και έκαναν τη διαλογή. Είχαν διαταγή ότι το στρατόπεδο από τους τρεις χιλιάδες της αποστολής μας χρειαζόνταν διακόσιους πενήντα. Περίπου λέω ένα νούμερο – εκατό γυναίκες, διακόσιοι άντρες. Και αυτοί

¹¹⁰ Πρίμο Λέβι, Εάν αυτό είναι ο άνθρωπος, σελ. 46

¹¹¹ <https://www.documentonews.gr/article/martyries-kai-mnhmes-olokaytwmatos/>

¹¹² <https://www.documentonews.gr/article/martyries-kai-mnhmes-olokaytwmatos/>

¹¹³ <https://www.documentonews.gr/article/martyries-kai-mnhmes-olokaytwmatos/>

διαλέγανε. Έτσι και μάζευαν όσους θέλανε, τελείωνε, αυτό ήταν όλο. Εγώ έχω και μια ατομική περίπτωση. Ο πατέρας μου κρατούσε στο ένα χέρι εμένα και στο άλλο τον αδερφό μου που ήταν κατά δύο χρόνια μικρότερός μου. Τέτοιες ηλικίες σαν του αδερφού μου δεν έμπαιναν στο στρατόπεδο. Όλοι όμως ήθελαν να πάνε από την άλλη μεριά, εκεί που ήταν όσοι τελικά δεν επέζησαν, που πήγαιναν κατευθείαν στα κρεματόρια. Θέλαμε να πάμε από εκεί για να είμαστε όλη η οικογένεια μαζί.¹¹⁴

Κολόμπα Τζιβρέ

[...] Επειδή ήταν γεμάτα τα κρεματόρια και έκαιγαν συνέχεια ανθρώπους, δεν μπορούσαν να τους κάψουν όλους, και πήγε αυτή με τόση αγωνία και γύρισε πάλι κοντά μας –ήταν συνομήλική μου– και χάρηκε τόσο πολύ που μας είδε και έλεγε: «Εάν θα σωθούμε μια μέρα, θα βρούμε τον αδερφό μου που είναι στη Μέση Ανατολή και θα μας περιποιηθεί». Και είχαμε όλοι αυτήν τη χαρά. Δυστυχώς η χαρά της δεν κράτησε πολύ γιατί ήταν ήδη γραμμένη για το κρεματόριο. Και ύστερα από λίγες ημέρες την ξαναπαίρνουν και μου λέει: «Κολόμπα, θα ζήσεις». Μήπως ήταν προαίσθηση από ετοιμοθάνατη; [...] Εκεί εμείς πηγαίναμε στα φύκια, μπαίναμε μέσα στα νερά γυμνές με ολόκληρο το σώμα μέσα στη λίμνη και κόβαμε χόρτα τα οποία αυτοί έβραζαν. Έτσι δουλέψαμε ενάμιση χρόνο, νομίζω, και τον χειμώνα μέσα στο κρύο – μάλιστα μια φορά είχαμε πάρα πολλές ψείρες και μας άφησαν ένα 24ωρο ολόγυμνες και κοιμηθήκαμε γυμνές γιατί ήθελαν να απολυμάνουν όχι μόνο τα ρούχα μας, αλλά όλο το στρατόπεδο, γιατί οι ψείρες πια περπατούσαν σε όλο το σώμα μας και στα ρούχα μας. Μόνο εκείνη την ημέρα δεν πήγαμε στη δουλειά, ήταν κάτω από το μηδέν και ήμασταν ολόγυμνες – πώς δεν αρρωστήσαμε πάλι ήταν θαύμα κι αυτό.¹¹⁵

Τέχνη των μελλοθάντων των στρατοπέδων συγκέντρωσης

Στέγες τον χειμώνα (1944)

¹¹⁴ <https://www.documentonews.gr/article/martyries-kai-mnhmes-olokaytwmatos/>

¹¹⁵ <https://www.documentonews.gr/article/martyries-kai-mnhmes-olokaytwmatos/>

Έργο του Moritz Müller, ο οποίος κατά τον εγκλεισμό του δημιούργησε 500 έργα. Το έργο «Στέγες τον χειμώνα» είναι το πιο σπουδαίο του έργο. Ο καλλιτέχνης αντί να απεικονίσει το στρατόπεδο, απεικονίζει το χιονισμένο τοπίο που βλέπει από την σοφίτα.¹¹⁶

Κορίτσια στο λιβάδι (1943)

¹¹⁶ <https://athjcom.gr/headlines/%CE%B7-%CF%84%CE%AD%CF%87%CE%BD%CE%B7-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%B8%CE%AC%CE%BD%CE%B1%CF%84%CF%89%CE%BD-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CF%85%CF%84%CF%8E/>

Το έργο είναι της Nelli Toll, η οποία το σχεδίασε σε ηλικία 8 ετών όταν κρυβόταν με την μητέρα της από μία χριστιανική οικογένεια. Ο πίνακας απεικονίζει την ελευθερία¹¹⁷.

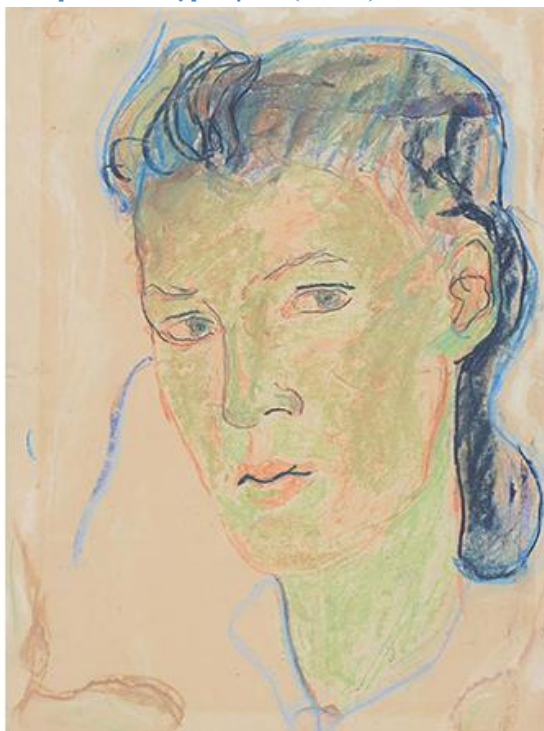
Πίσω είσοδος (1944)

Έργο του Bedrich Fritta, ο οποίος πριν εκτοπιστεί στο Άουσβιτς έχτισε τα έργα του στους τοίχους του Γκέτο. Η πύλη συμβολίζει τον θάνατο, η μόνη διέξοδος είναι μέσα στο σκοτάδι.¹¹⁸

¹¹⁷ <https://athjcom.gr/headlines/%CE%B7-%CF%84%CE%AD%CF%87%CE%BD%CE%B7-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%B8%CE%AC%CE%BD%CE%B1%CF%84%CF%89%CE%BD-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CF%85%CF%84%CF%8E/>

Αυτοπροσωπογραφία (1941)

Έργο της Charlotte Salomon. Στο έργο φαίνεται το πρόσωπό της σε κίνηση κάτι σαν εσωτερική αναταραχή.¹¹⁹

Ταινίες εμπνευσμένες από τα στρατόπεδα συγκέντρωσης

Ο πιανίστας

Σκηνοθεσία: Ρόμαν Πολάνσκι

Ο Βλαντισλάβ Σπίλμαν (Αντριεν Μπρόντι), είναι ένας διάσημος Εβραιοπολωνός πιανίστας που δουλεύει στον ραδιοφωνικό σταθμό της Βαρσοβίας. Όμως βλέπει τον κόσμο του να καταρρέει όταν ξεσπά ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος, με την εισβολή των Γερμανών στην Πολωνία, τον Σεπτέμβριο του 1939. Αφού ο ραδιοφωνικός σταθμός καταστρέφεται από τις εκρήξεις, ο Βλαντισλάβ επιστρέφει σπίτι του όπου και μαθαίνει ότι η Μεγάλη Βρετανία και η Γαλλία έχουν κηρύξει πόλεμο ενάντια στη Γερμανία. Πιστεύοντας ότι ο πόλεμος θα τελειώσει γρήγορα, αυτός και η οικογένειά του γιορτάζουν το γεγονός. Ωστόσο κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής που λαμβάνει χώρα τους επόμενους μήνες, οι συνθήκες διαβίωσης των Εβραίων σταδιακά χειροτερεύουν και τα δικαιώματά τους

¹¹⁸ <https://athjcom.gr/headlines/%CE%B7-%CF%84%CE%AD%CF%87%CE%BD%CE%B7-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%B8%CE%AC%CE%BD%CE%B1%CF%84%CF%89%CE%BD-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CF%85%CF%84%CF%8E/>

¹¹⁹ <https://athjcom.gr/headlines/%CE%B7-%CF%84%CE%AD%CF%87%CE%BD%CE%B7-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%B8%CE%AC%CE%BD%CE%B1%CF%84%CF%89%CE%BD-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CF%85%CF%84%CF%8E/>

περιορίζονται. Κάθε οικογένεια επιτρέπεται να έχει ένα ελάχιστο χρηματικό ποσό. Ενώ παράλληλα όλοι πρέπει να φοράνε ένα περιβραχιόνιο με το Αστέρι του Δαβίδ για να ξεχωρίζουν, οφείλοντας παράλληλα να δέχονται αδιαμαρτύρητα διάφορες ταπεινώσεις.¹²⁰

Η ζωή είναι ωραία

Σκηνοθεσία: Ρομπέρτο Μπενίνι

Ο Γκουίντο, ένας Ιταλός Εβραϊκής καταγωγής, φτάνει σε μια μικρή πόλη της Ιταλίας για να πιάσει δουλειά ως σερβιτόρος στο ξενοδοχείο του θείου του. Ο Γκουίντο είναι αστείος και χαρισματικός, ειδικά όταν γνωρίζει μια δασκάλα, τη Ντόρα. Η Ντόρα όμως, προέρχεται από μια πλούσια, αριστοκρατική, μη εβραϊκή οικογένεια. Η μητέρα της θέλει να καλοπαντρευτεί, αλλά η Ντόρα ερωτεύεται τον Γκουίντο και τη μέρα του γάμου της, κλέβονται. Περνούν αρκετά χρόνια και πλέον το ζευγάρι έχει ένα γιο, τον Τζιοζέ. Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος μόλις έχει ξεσπάσει. Ο Γκουίντο, μαζί με το θείο του και το γιο του αναγκάζονται να επιβιβαστούν σ' ένα τρένο με προορισμό ένα στρατόπεδο συγκέντρωσης. Η Ντόρα ζητάει να πάει μαζί τους αλλά δεν της επιτρέπεται. Στο στρατόπεδο, ο Γκουίντο κρύβει τον γιο του από τους Ναζί φύλακες, του δίνει κρυφά φαγητό και προσπαθεί να τον κάνει να μην καταλάβει τι πραγματικά συμβαίνει. Έτσι, τον πείθει ότι το στρατόπεδο είναι απλά ένα παιχνίδι, στο οποίο ο παίκτης που θα καταφέρει να μαζέψει 1.000 πόντους θα κερδίσει ένα τανκ. Του λέει αν κλάψει, παραπονεθεί, ζητήσει τη μαμά του ή πει ότι πεινάει θα χάσει.¹²¹

Η λίστα του Σίντλερ

Σκηνοθεσία: Στίβεν Σπίλμπεργκ

Η ταινία ξεκινά το 1939 με την επανατοποθέτηση των Πολωνών Εβραίων στο Γκέτο της Κρακοβίας λίγο μετά την έναρξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Εν τω μεταξύ ο Όσκαρ Σίντλερ, ένας Γερμανός επιχειρηματίας από τη Μοραβία, φτάνει στην πόλη με την ελπίδα να κάνει περιουσία από τον πόλεμο. Ο Σίντλερ δωροδοκεί την Βέρμαχτ και τους αξιωματικούς των Ες Ες και έτσι αγοράζει ένα εργοστάσιο για την παραγωγή εφοδίων του στρατού. Χωρίς να γνωρίζει πολλά για το πως να διευθύνει μια επιχείρηση, προσλαμβάνει τον Ιτζάκ Στερν, υπάλληλο του Εβραϊκού Συμβουλίου, ο οποίος έχει επαφές με τους Εβραίους επιχειρηματίες και τους μαυραγορίτες μέσα στο γκέτο. Οι Εβραίοι επιχειρηματίες δανείζουν στον Σίντλερ τα χρήματα για το εργοστάσιο με αντάλλαγμα ποσοστό από τα κέρδη. Ο Σίντλερ προσλαμβάνει μόνο Εβραίους καθώς κοστίζουν λιγότερο αφού οι μισθοί τους πηγαίνουν στους Ες Ες. Οι εργάτες του Σίντλερ επιτρέπεται να βρίσκονται και εκτός του γκέτο και ο Στερν πλαστογραφεί έγγραφα για να διασφαλίσει όσο το δυνατόν

¹²⁰ <https://tvxs.gr/news/sinema/epta-tainies-gia-tin-imera-mnimis-ton-thymaton-toy-olokaytomatos>

¹²¹ <https://tvxs.gr/news/sinema/epta-tainies-gia-tin-imera-mnimis-ton-thymaton-toy-olokaytomatos>

περισσότερους ανθρώπους ως «χρήσιμους» στους Γερμανούς ώστε να τους σώσει από μεταφορά σε στρατόπεδα συγκέντρωσης αλλά και από τον θάνατο.¹²²

Επίλογος

Συμπερασματικά τα στρατόπεδα συγκέντρωσης ήταν μία από τις μεγαλύτερες θηριωδίες στην παγκόσμια ιστορία. Αυτή η θηριωδία έγινε λόγω του ρατσισμού των Ναζί σε ομάδες που θεωρούσαν φυλετικά, θρησκευτικά και πολιτικά «κατώτερες».

¹²² <https://tvxs.gr/news/sinema/epta-tainies-gia-tin-imera-mnimis-ton-thymaton-toy-olokaytomatos>

Βιβλιογραφία

Anon., 2012. *Land Streicher*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://derlandstreicher.wordpress.com/2012/03/14/%CF%84%CE%BF-%CF%84%CF%83%CE%B9%CE%B3%CE%B3%CE%AC%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%BF-%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%8C%CF%80%CE%B5%CE%B4%CE%BF-%CF%83%CF%85%CE%B3%CE%BA%CE%AD%CE%BD%CF%84%CF%81%CF%89%CF%83/>

Anon., 2018. *Ηπειρωτικός αγών*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.agon.gr/istories/5924/porneia-sta-nazistika-stratopeda-sygkentrosis/>

Anon., χ.χ. <https://www.auschwitz.org/>. [Ηλεκτρονικό]

Available at:

https://www.auschwitz.org/gfx/auschwitz/userfiles/auschwitz/historia_terazniejszosc/auschwitz_historia_i_terazniejszosc_wer_grecka_2010.pdf

Anon., χ.χ. *iefimerida*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.iefimerida.gr/news/160607/%CE%B7-%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%8E%CE%B4%CE%B7%CF%82-%CF%80%CF%84%CE%AD%CF%81%CF%85%CE%B3%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B1%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B2%CE%B9%CF%84%CF%82-%CF%84%CE%BF-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B2%CF%8C%>

Anon., χ.χ. *Εγκυκλοπαίδεια του ολοκαυτώματος*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/gay-men-under-the-nazi-regime>

Anon., χ.χ. *Εγκυκλοπαίδεια του Ολοκαυτώματος*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/auschwitz-1?series=167>

Anon., χ.χ. *Εγκυκλοπαίδεια του Ολοκαυτώματος*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/dachau-abridged-article>

Anon., χ.χ. *Εγκυκλοπαίδεια του Ολοκαυτώματος*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/deportations-to-killing-centers>

Anon., χ.χ. *Εγκυκλοπαίδεια του Ολοκαυτώματος*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/forced-labor?series=172>

Anon., χ.χ. *Εγκυκλοπαίδεια του Ολοκαυτώματος*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/auschwitz-1?series=167>

Anon., χ.χ. *Εγκυκλοπαίδεια του Ολοκαυτώματος*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/women-during-the-holocaust?series=123>

Ανόν., χ.χ. *Εγκυκλοπαίδεια του Ολοκαυτώματος*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/children-during-the-holocaust>

Ανόν., χ.χ. *Εγκυκλοπαίδεια του Ολοκαυτώματος*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/death-marches-1>

Ανόν., χ.χ. *Εγκυκλοπαίδεια του Ολοκαυτώματος*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/liberation?series=172>

Ανόν., χ.χ. *Εγκυκλοπαίδεια του Ολοκαυτώματος*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/the-survivors?series=172>

Ανόν., χ.χ. *Εγκυκλοπαίδεια του Ολοκαυτώματος*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/the-nuremberg-trials?series=172>

Ανόν., χ.χ. *Ισραηλίτικη κοινότητα Αθηνών*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://athjcom.gr/headlines/%CE%B7-%CF%84%CE%AD%CF%87%CE%BD%CE%B7-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CE%B8%CE%AC%CE%BD%CE%B1%CF%84%CF%89%CE%BD-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CF%85%CF%84%CF%8E/>

Ανόν., χ.χ. *Σαν σήμερα*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.sansimera.gr/worldays/130>

Ιντζεμπέλης, Ε., 2014. *tvxs*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://tvxs.gr/news/egrapsan-eipan/ntaxaoy-fylakisi-kathimerinotita-peiramata-thanatos>

Λέβι, Π., χ.χ. *Εάν αυτό είναι ο άνθρωπος*. Αθήνα: Άγγρα.

Ολοκαυτώματος, Ε. τ., χ.χ. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/gassing-operations>

Ολοκαυτώματος, Ε. τ., χ.χ. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/el/article/genocide-of-european-roma-gypsies-1939-1945>

Ρούσσο, Γ., 2021. *TVXS*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://tvxs.gr/news/sinema/epta-tainies-gia-tin-imera-mnimis-ton-thymaton-toy-olokaytomatos>

Στεφανογιάννης, Γ., 2016. *Νόστιμον ήμαρ*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.nostimonimar.gr/ta-piramata-sta-nazistika-stratopeda-sigkentrosis/>

Σωτήρχου, Σ. Χ., χ.χ. *Ιονική Ενότητα*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: https://www.ionikienotita.gr/wp-content/uploads/2020/05/%CE%9F-%CE%91%CE%9D%CE%A4%CE%A9%CE%9D%CE%97%CE%A3-%CE%91%CE%A0%CE%9F-%CE%A4%CE%9F%CE%A5%CE%A3-%CE%91%CE%9C%CE%A0%CE%95%CE%9B%CE%9F%CE%9A%CE%97%CE%A0%CE%9F%CE%A5%CE%A3_compressed.pdf

Φρούντζος, Π., 2021. *Documento*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.documentonews.gr/article/martyries-kai-mnhmes-olokaytwmatos/>

Χέγκερ, Χ., 2017. *Οι άντρες με το ροζ τρίγωνο*. σ.λ.:Η εφημερίδα των συντακτών.